

APLICAREA INSTRUMENTELOR
LEGALE ALE UE ÎN MATERIA
JUSTIȚIEI CIVILE

APLICAREA INSTRUMENTELOR LEGALE ALE UE ÎN MATERIA JUSTIȚIEI CIVILE

Aplicarea dispozițiilor Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești (Bruxelles IIa)

Aplicarea dispozițiilor Regulamentului (UE) 2016/1103 al Consiliului de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale

Aplicarea dispozițiilor Regulamentului 2016/1104 al Consiliului de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate

Regulamentul (UE) 2016/1191 al Parlamentului european și al Consiliului privind promovarea liberei circulații a cetățenilor prin simplificarea cerințelor de prezentare a anumitor documente oficiale în Uniunea Europeană.

Zuzana Fišerová
Tijana Kokić

Institutul CEELI și Asociația Judecătorilor din Croația

Decembrie 2021

Conținutul acestei comunicări constituie opinia exclusivă a autorului pentru care acesta își asumă singur responsabilitatea. Comisia Europeană nu acceptă nicio responsabilitate pentru modul în care sunt utilizate informațiile prezentate în cadrul acestui curs.

CUPRINS

Regulamentul (UE) 2016/1103 din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale și Regulamentul 2016/1104 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate	5
Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (Bruxelles IIa)	25
Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2019/1111 din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (cu modificările ulterioare)	45
Proceduri de divorț cu caracter transfrontalier, desfășurate în baza Regulamentului Bruxelles IIa	49
Regulamentul (UE) 2016/1191 al Parlamentului european și al Consiliului privind promovarea liberei circulații a cetățenilor prin simplificarea cerințelor de prezentare a anumitor documente oficiale în Uniunea Europeană	57

REGULAMENTUL (UE) 2016/1103
din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în
domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării
hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale
și
Regulamentul 2016/1104 al Consiliului
din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate
în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și
executării hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale
parteneriatelor înregistrate

INTRODUCERE

Tratatul de la Amsterdam a furnizat cadrul legal care a permis adoptarea unor acte legislative în domeniul dreptului internațional privat, care ulterior a evoluat într-un domeniu independent al dreptului Uniunii, legat de legislația națională și care stabilește standardele procedurale minime la nivelul UE în anumite domenii legale. În acest fel, a devenit posibilă armonizarea regulilor care sunt importante pentru asigurarea certitudinii și predictibilității juridice, a principiului încrederii reciproce și recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare în statele membre, care sunt aplicate la nivelul cooperării transfrontaliere dintre instanțe și autorități judiciare. Egalitatea dintre statele membre UE implică recunoașterea unanimă a instrumentelor juridice ale tuturor statelor membre, precum și aplicarea universală a acestor instrumente pe teritoriul statelor respective. Cu toate acestea, există și două excepții la această regulă:

1. Danemarca și Irlanda care, în baza acordurilor lor cu UE și în conformitate cu Tratatul privind funcționarea UE au poziții diferite cu privire la adoptarea și punerea în aplicare a instrumentelor juridice ale Uniunii Europene.
2. Un mecanism de cooperare consolidată care prevede că instrumentele juridice adoptate în cadrul acestui model sunt aplicabile direct și sunt integral obligatorii numai în acele State membre care au adoptat instrumentele respective. Toate celelalte State membre vor fi considerate „state terțe” din punctul de vedere al acestor instrumente.

Din ce în ce mai multe cupluri din Uniunea Europeană sunt formate din membri de naționalități diferite și/sau având și reședințe obișnuite diferite, precum și proprietăți diferite în mai multe State membre sau în țări non-UE. Unul dintre obiectivele fundamentale ale Uniunii Europene îl constituie păstrarea și dezvoltarea unui spațiu european de libertate, securitate și justiție, de natură să asigure libera circulație a persoanelor, așa cum se prevede la articolul 1 din preambulul Regulamentului (UE) 2016/1103 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale (denumit în continuare

Regulamentul privind regimurile matrimoniale) și articolul 1 din Preambulul Regulamentului (UE) 2016/1104 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile și al recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate (denumit în continuare Regulamentul privind efectele patrimoniale ale parteneriate înregistrate).

În urma unor consultări care s-au desfășurat pe parcursul mai multor ani, în anul 2011 Comisia a adoptat o propunere de Regulament al Comisiei privind competența, legea aplicabilă și recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale, precum și o propunere de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă și recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate. Având în vedere reticența manifestată de anumite State membre, în 2015, Consiliul a concluzionat că S nu pot ajunge la un acord în acest sens. În primăvara anului 2016, 17 State membre UE, mai precis: Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Cehia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Malta, Țările de Jos, Portugalia, Slovenia, Spania și Suedia au formulat solicitări față de Comisie indicând dorința de inițiere a unor acorduri de cooperare consolidată între ele în domeniul competenței, legii aplicabile și recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești și cu privire la efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate. Cipru și-a manifestat dorința de a participa la un astfel de acord privind cooperarea consolidată, care a fost aprobată de către Comisie. Mecanismul de cooperare consolidată este disponibil tuturor statelor membre.

Aceste Regulamente, care parțial abordează regimul matrimonial, vin să completeze aquis-ul existent care reglementează relațiile din cadrul căsătoriei sau uniunilor echivalente sau comparabile cu căsătoria. Regulamentele au fost precedate de Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (Bruxelles IIa), Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului și separării de corp („Roma III”) și Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere („Regulamentul privind întreținerea”).

În plus, Regulamentul privind regimurile matrimoniale nr. 2016/1103, Comisia a adoptat Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/1935 din 7 decembrie 2018 de stabilire a formularelor menționate în Regulamentul (UE) 2016/1103 al Consiliului. Cu privire la Regulamentul privind regimurile matrimoniale nr. 2016/1104, Comisia a adoptat Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/1990 din 11 decembrie 2018 de stabilire a formularelor menționate în Regulamentul (UE) 2016/1104 al Consiliului.

În condițiile în care Regulamentul privind regimurile matrimoniale și Regulamentul privind efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate reprezintă așa-numitele Regulamente-surori care prevăd dispoziții aproape identice, ele vor fi abordate împreună în cadrul prezentului Manual. Aceste mențiuni trebuie făcute în mod specific în cazul în care a apar diferențe.

DOMENIUL DE APLICARE

DOMENIUL DE APLICARE ÎN TIMP - Art. 69, alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1103 și Art. 69, alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1104

Ambele Regulamente se aplică numai procedurilor legale instituite, actelor autentice elaborate în mod formal sau înregistrate și tranzacțiilor judiciare aprobate sau încheiate după 29 ianuarie 2019 inclusiv.

În baza dispozițiilor articolului 69 alin. 2 din ambele Regulamente, chiar dacă procedurile din Statul membru de origine au fost instituite înainte de 29 ianuarie 2019, hotărârile luate după data respectivă sunt recunoscute și puse în aplicare potrivit dispozițiilor din Capitolul IV, atâta timp cât regulile de stabilire a competenței respectă dispozițiile Capitolului II. Capitolul III se aplică numai acelor soți care s-au căsătorit sau care specifică legea aplicabilă regimului matrimonial propriu după 29 ianuarie 2019.

Pe cale de excepție de la dispozițiile de mai sus, articolele 63 și 64 ale ambelor Regulamente (informații oferite publicului și informații pe care statele membre trebuie să le comunice Comisiei) vor deveni aplicabile cu începere din data de 29 aprilie 2018. Mai mult decât atât, articolele 65 și 67 (crearea și modificarea ulterioară a listei celorlalte autorități și profesioniști din domeniul juridic, precum și procedura comisiei) vor deveni aplicabile începând cu data de 29 iulie 2016.

DOMENIUL DE APLICARE TERITORIALĂ

Regulamentele se vor numai în acele State membre care fac parte din mecanismul de cooperare consolidată, și anume: Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Cehia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Malta, Țările de Jos, Portugalia, Slovenia, Spania și Suedia.

DOMENIUL DE APLICARE MATERIAL – Art. 1 din ambele Regulamente (nu sunt identice)

Regulamentul nr. 2016/1103 se aplică „regimurilor matrimoniale”. Regulamentul nr. 2016/1104 se aplică „efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate”.

Ambele Regulamente se referă în mod explicit la faptul că nu se aplică „în materie fiscală, vamală și administrativă”. Această precizare este legată de aspectul de drept privat a relațiile prevăzute în cadrul acestor Regulamente. Acestea prevăd listele de relații care sunt în mod explicit excluse din domeniul de aplicabilitate, ori pentru că sunt reglementate în mod diferit ori pentru că nu se încadrează în cadrul competențelor UE. Listele sunt identice în cadrul ambelor Regulamente.

Cu privire la derogarea la care se face referire la punctul (d), se va aplica interpretarea dată în dosarul *Mankopf* (delimitarea domeniului de aplicare a Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului european și al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie

de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor față de sfera de aplicare a Regulamentului nr. 2016/1103 privind regimurile matrimoniale și Regulamentului nr. 2016/1104 privind efectele patrimoniale ale parteneriate înregistrate).¹

Cu privire la derogările enumerate la punctele (g) și (h) din ambele Regulamente (natura drepturilor reale asupra unui bun și înscriere într-un registru al drepturilor de proprietate), se va utiliza interpretarea analoagă a CEJ în dosarul *Kubicka*.²

Considerentul 17 din Preambulul Regulamentului 2016/1103 nu definește noțiunea de „căsătorie”, fiind aplicabilă definiția din dreptul național al statelor membre (deci se aplică dreptul național). Termenul „căsătorie” poate implica și ideea de „căsătorie între persoane de același sex”, ceea ce poate fi problematic în condițiile în care nu toate în toate statele membre care aplică dispozițiile Regulamentului sunt recunoscute căsătoriile între persoane de același sex. Atunci când este necesară interpretarea termenului, practicienii acordă prioritate dreptului național (*lex fori*).

Considerentul 18 din Preambulul Regulamentului 2016/1103 menționează că termenul „regim matrimonial” este interpretat în mod independent. Acest considerent vizează toate aspectele de drept civil ale regimurilor matrimoniale (atât administrarea curentă a bunurilor soților, precum și lichidarea regimului, de exemplu prin separare sau divorț) și orice raporturi patrimoniale dintre soți și dintre soți și terți, care rezultă în mod direct din raportul matrimonial sau din desfacerea acestuia. În plus, sintagma „regim matrimonial” nu include doar normele de la care nu pot deroga soții, dar și orice alte norme opționale asupra cărora pot conveni soții, în conformitate cu legea aplicabilă, precum și orice norme implicite ale legii aplicabile. Articolul 3 alin. 1 punctul (a) din Regulamentul nr. 2016/1104 privind efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate prevede o definiția parțial autonomă a termenului „parteneriat înregistrat” care se referă în continuare la legislația specifică aplicabilă.

„Parteneriat înregistrat” înseamnă un regim de viață comun între două persoane, prevăzut de lege, a cărui înregistrare este obligatorie în temeiul respectivei legi și care îndeplinește formalitățile juridice impuse de respectiva lege pentru constituirea sa (presupune o relație monogamă și include și parteneriatele alcătuite din persoane de același sex). Interpretarea CEJ în cauza *Coman* (reîntregirea unei familii formate din soți de același sex, cu elemente de extraneitate)³ poate viza aplicarea acestor Regulamente într-un stat membru a cărui drept intern nu recunoaște căsătoriile dintre persoane de același sex (de ex., Croația).

Aceste Regulamente, în special Regulamentul nr. 2016/1104 privind efectele patrimoniale ale parteneriate înregistrate, poate să nu se aplice consecințelor privind regimul matrimonial ale comuniunii (neînregistrate) a partenerilor, de același sex sau de sexe diferite, pentru că se referă în mod explicit la „înregistrarea” regimului convivialității ca element important al definiției sferei materiale de aplicabilitate.

¹ ECJ, C-558/16, *Mahnkopf*, EU:C:2018:138, punctele 40 și 41.

² ECJ, C-218/16, *acțiunea instituită de Aleksandra Kubicka*, 12 oct. 2017, EU:C:2017:755.

³ ECJ, C-673/16, *Relu Adrian Coman, Robert Clabourn Hamilton, Asociația Accept v Inspectoratul General pentru Imigrări, Ministerul Afacerilor Interne*, 5 June 2018, EU:C:2018:385.

SFERA DE COMPETENȚĂ

Chestiunea competenței face obiectul Capitolului II din ambele Regulamente. Acesta include o serie de dispoziții privind competența în funcție de obiectivul cauzei, de măsurile provizorii, de litispendență și de măsurile aferente, precum și de dispozițiile referitoare la cercetarea competenței și admisibilității.

PĂSTRAREA COMPETENȚEI ÎN MATERIA SUCCESIUNII - articolul 4 din ambele Regulamente

Atunci când o instanță judecătorească dintr-un stat membru este sesizată în materia succesiunii unui soț în temeiul Regulamentului (UE) nr. 650/2012, instanțele judecătorești din statul respectiv sunt competente să se pronunțe cu privire la aspectele privind efectele patrimoniale ale parteneriatului înregistrat sau consecințele privind regimul matrimonial în situația unui parteneriat înregistrat care au legătură cu respectiva cauză succesorală (concentrarea acțiunilor într-un singur Stat Membru). Competența cu privire la fondul problemei și la competența locală este reglementată în conformitate cu dreptul național al Statului membru (cu alte cuvinte, aceeași instanță sau altă autoritatea nu vor avea neapărat competență pentru aceste două tipuri de acțiuni).

Dispoziția este specifică și exclusivă, prin urmare dacă acțiunea de deschidere a succesiunii începe într-un Stat membru, atunci Statul respectiv va avea competență și pentru dosarele privind regimul matrimonial al soților sau partenerilor înregistrați și, în acest caz, autoritățile din celelalte State membre își vor declina din oficiu competența în conformitate cu dispozițiile articolului 15 din ambele Regulamente.

PĂSTRAREA COMPETENȚEI ÎN MATERIA SUCCESIUNII ÎN SITUAȚIA LEGĂTURILOR

MATRIMONIALE / PARTENERIATELOR - articolul 5 alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1103 –

atunci când o instanță judecătorească dintr-un stat membru este sesizată spre a se pronunța într-o cerere de divorț, separare de corp sau anulare a căsătoriei în baza dispozițiilor Regulamentului Bruxelles II bis nr. 2201/2003, instanțele judecătorești din statul respectiv vor fi competente să se pronunțe cu privire la aspectele privind regimul matrimonial care apare în legătură cu solicitarea respectivă. Criteriile de stabilire a competenței din Regulamentul Bruxelles II bis - așa-numitele „cerințe de competență stricte” (articolul 3 alin. 1 punctul (a) liniuțele 1, 2 3 și 4, și articolul 3 alin. 1 punctul (b)), alte cerințe stabilite în baza acordului soților cu privire la competență (articolul 3 alin. 1 punctul a, liniuțele 5 și 6, și articolele 5 și 7 – așa-numitele cerințe de competență flexibile”.

Articolul 5 alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1104 – în situația în care o instanță

judecătorească dintr-un Stat membru este sesizată spre a se pronunța cu privire la desfacerea sau anularea unui parteneriat înregistrat, instanțele judecătorești din Statul membru respectiv sunt competente să se pronunțe cu privire la efectele patrimoniale ale parteneriatului înregistrat care au legătură cu respectiva desfacere sau anulare, dacă partenerii sunt de acord. Cu alte cuvinte, competența – conform dispozițiilor articolului de față - implică acordul partenerilor.

Articolul 5 alin. 3 din Regulamentul nr. 2016/1103 și articolul 5 alin. 2 din Regulamentul nr. 2016/1104:

Dacă acordul este încheiat de către părți înainte ca instanța judecătorească să fie sesizată pentru a se pronunța în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatului înregistrat, acordul trebuie să respecte dispozițiile acordului privind prorogarea de competență conform dispozițiilor articolului 7 (părțile pot încheia un acord cu consimțământ ulterior). Consimțământul poate fi acordat în mod verbal pentru acordul referitor la transcrierea instanței, însă nu poate fi acordat tacit, deoarece prorogarea tacită este reglementată de articolul 8 din ambele Regulamente.

COMPETENȚA ÎN „ALTE CAZURI” vizează:

- a) situația specificată de dispozițiile articolelor 4 și 5, însă nicio instanță a unui stat membru nu este competentă în baza acestui temei; sau
- b) o situație diferită de cele stabilite de aceste dispoziții.

Competența în alte cazuri va fi stabilită pe baza **criteriilor „în cascadă”, stabilite în ordine ierarhică:**

I. PROROGAREA COMPETENȚEI – articolul 7 alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1103, părțile pot conveni să aibă competență exclusivă instanțele judecătorești:

1. ale statului membru a cărui legislație este aplicabilă în temeiul articolului 22 (legea aplicabilă aleasă) sau al articolului 26 alin. 1 litera (a) (legea statului în care soții își au prima reședință obișnuită comună după încheierea căsătoriei) sau în temeiul articolului 26 alin. 1 litera (b) (legea statului a cărui cetățenie comună este deținută de soți în momentul încheierii căsătoriei); sau
2. legea statului membru în care s-a încheiat căsătoria.

Articolul 7 alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1104: părțile pot conveni să fie competente în mod exclusiv instanțele judecătorești:

1. ale statului membru a cărui legislație este aplicabilă în temeiul articolului 22 (legea aplicabilă aleasă) sau
2. ale statului membru în temeiul legii căruia s-a constituit parteneriatul înregistrat.

Potrivit **articolului 7 alin. 2** din ambele Regulamente, **acordul privind prorogarea trebuie exprimat în scris, se datează și se semnează de către părți** (orice comunicare sub formă electronică care permite consemnarea durabilă a acordului este considerată echivalentă formei scrise).

II. COMPETENȚA FĂRĂ PROROGARE– articolul 7 din ambele Regulamente, în absența unui acord privind legea aplicabilă între părți, face referire la aplicarea criteriilor ”în cascadă” în conformitate cu articolul 6 din ambele Regulamente:

1. instanțele de judecată ale statului membru **pe teritoriul căruia soții/partenerii înregistrați își au prima reședință obișnuită comună** în momentul sesizării instanței judecătorești, sau, în lipsă,
2. instanțele de judecată ale statului membru pe teritoriul căruia soții/partenerii înregistrați își aveau **ultima reședință obișnuită comună**, cu condiția ca unul dintre aceștia să locuiască acolo în momentul sesizării instanței judecătorești; sau, în lipsă,
3. instanțele de judecată ale statului membru pe teritoriul căruia **pârâtul își are reședința obișnuită** în momentul sesizării instanței judecătorești; sau, dacă nu există,
4. instanțele de judecată ale statului membru unde soții/partenerii înregistrați își au cetățenia comună în momentul sesizării instanței judecătorești.⁴

În ceea ce privește parteneriatele înregistrate, se aplică un al cincilea criteriu obiectiv – instanțele de judecată ale statului membru **în temeiul legii căruia s-a constituit parteneriatul înregistrat**.⁵

Ca și alte Regulamente UE din domeniul dreptului familiei, aceste Regulamente nu prevăd o definiție a reședinței obișnuite, deci se va aplica o definiție autonomă, de la caz la caz și în conformitate cu jurisprudența consacrată a Curții Europene de Justiție (CEJ). Pe de altă parte, cetățenia este definită potrivit dispozițiilor legislației statului a cărui cetățenie este declarată de către parte. În cazul în care o parte deține mai multe cetățenii, toate acestea sunt relevante pentru stabilirea competenței, de asemenea în concordanță cu interpretarea CEJ din cauza *Hadadi*⁶.

PROROGAREA IMPLICITĂ – articolul 8 din ambele Regulamente – se aplică în cazul în care înfățișarea pârâtului a avut loc și acesta nu a contestat competența.

Se aplică numai în favoarea unei instanțe judecătorești dintr-un stat membru a cărui lege este aplicabilă în temeiul articolului 22 sau al articolului 26 alineatul (1) punctele a) și b) din Regulamentul privind regimurile matrimoniale sau în temeiul articolului 22 sau 26 alin. 1 punctele a) și b) din Regulamentul privind efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate.

⁴ Articolul 6 din Regulamentul privind regimurile matrimoniale.

⁵ Articolul 6 din Regulamentul privind efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate.

⁶ CEJ, C-168/08, *Laszlo Hadadi (Hadady) c. Csilla Marta Mesko, numele de căsătorie Hadadi (Hadady)*, 16 iunie 2009, UE:C:2009:474.

Este admisibilă în ceea ce privește competența în temeiul articolului 4 și articolului 5 alin. 1 din ambele Regulamente. **Articolul 8 alin. 2 din ambele Regulamente – norme de protecție** – protejează interesele procedurale ale pârâtului – înainte de a-și declara competența în baza principiului prorogării implicite, instanța judecătorească se asigură de faptul că pârâtul este informat cu privire la dreptul său de a contesta competența și cu privire la consecințele înfățișării sau ale neînfațișării.

COMPETENȚA ALTERNATIVĂ – articolul 9 alin. 1 din ambele Regulamente, în cazul în care o instanță judecătorească din statul membru care are competență, dispune că, în temeiul dreptului său internațional privat, dacă legea sa nu prevede instituția respectivei căsătorii sau a respectivului parteneriat înregistrat, aceasta își poate declina competența națională. În acest caz, se va aplica **articolul 9 alin. 2 din ambele Regulamente** – instanțele din oricare stat membru pot avea competență dacă părțile sunt de acord să le confere competență în conformitate cu articolul 7 din ambele Regulamente. În absența unui acord între părți, instanțele oricărui stat membru vor stabili competența în conformitate cu articolul 6 sau articolul 8. În cazul regimurilor matrimoniale, competența le revine instanțelor statului membru în care s-a încheiat căsătoria.

Articolul 9 alin. 3 din ambele Regulamente – competența alternativă nu se aplică atunci când părțile au obținut desfacerea sau anularea parteneriatului înregistrat care poate fi recunoscut în statul membru al forului.

COMPETENȚA SUBSIDIARĂ – articolul 10 din ambele Regulamente: în cazul în care nicio instanță judecătorească dintr-un stat membru nu este competentă în temeiul articolului 4, 5, 6, 7 sau 8 sau în cazul în care toate instanțele judecătorești prevăzute la articolul 9 și-au declinat competența și nicio instanță judecătorească dintr-un stat membru nu este competentă în temeiul articolului 9 alin. 2 privind competența alternativă, instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în măsura în care bunurile imobile aparținând unuia sau ambilor parteneri se află pe teritoriul respectivului stat membru (*for rei sitae*). Potrivit acestei dispoziții, instanța judecătorească sesizată este competentă să se pronunțe numai asupra aspectelor legate de aceste bunuri imobile.

FORUM NECESSITATIS – articolul 11 din ambele Regulamente – în cazul în care nicio instanță judecătorească dintr-un stat membru nu este competentă în temeiul articolelor de mai sus, instanțele judecătorești dintr-un stat membru se pot pronunța, în cazuri excepționale, asupra efectelor patrimoniale ale unui parteneriat înregistrat în situația în care acțiunea nu se poate iniția sau desfășura în mod rezonabil sau ar fi imposibilă într-un stat terț de care cauza este strâns legată, iar cauza trebuie să aibă o legătură suficientă cu statul membru al instanței judecătorești sesizate.

CERERI RECONVENȚIONALE – articolul 12 din ambele Regulamente – Instanța la care procesul se află pe rol potrivit articolelor 4, 5, 6, 7 or 8, articolului 9 alin. 2 sau articolului 10 sau 11 din Regulamentul nr. 2016/1103 și articolelor 4, 5, 6, 7, 8, 10 sau 11 din Regulamentul nr. 2016/1104 va fi de asemenea competentă să se pronunțe cu privire la o cerere reconvențională dacă aceasta intră în sfera de aplicare a prezentului Regulament.

SESIZAREA UNEI INSTANȚE JUDECĂTOREȘTI ȘI COORDONAREA COMPETENȚEI – articolul 14 din ambele Regulamente – prevede trei situații în care instanța este considerată a fi sesizată cu privire la stabilirea competenței în fiecare cauză în parte.

VERIFICAREA COMPETENȚEI ȘI A ADMISIBILITĂȚII – articolul 15 din ambele Regulamente – instanța statului membru își **declină din oficiu competența**.

Articolul 16 alin. 1 din ambele Regulamente stabilește regulile referitoare la verificarea admisibilității (atunci când pârâțul care își are reședința obișnuită într-un alt stat decât statul membru în care s-a intentat acțiunea nu se înfățișează în fața instanței judecătorești, instanța judecătorească competentă în temeiul prezentului Regulament suspendă acțiunea până când se demonstrează că pârâțul **a fost în măsură să primească actul de sesizare a instanței judecătorești** sau un act echivalent **în timp util** pentru a-și putea pregăti apărarea sau că au fost întreprinse toate demersurile necesare în acest scop). În vederea comunicării documentelor de către un stat membru către un altul, se va aplica Regulamentul (CE) nr. 1393/2007. În cazul în care Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 nu este aplicabil, se va aplica articolul 15 din Convenția de la Haga din data de 15 noiembrie 1965 privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială.

Fără a aduce atingere dispozițiilor de mai sus, judecătorul poate, în cazuri urgente, să emită un ordin pentru aplicarea oricăror măsuri provizorii sau asigurătorii.

Cererea privind *restitutio in integrum* poate fi introdusă într-o perioadă de timp rezonabilă de la data la care pârâțul ia la cunoștință de conținutul hotărârii judecătorești. Un stat membru poate stabili acest termen, cu condiția că acesta să nu fie mai scurt de un an de la data pronunțării hotărârii.

LITISPENDENȚĂ – articolul 17 din ambele Regulamente – orice instanță care soluționează cauza poate transmite o solicitare altei instanțe care soluționează respectiva cauză privind furnizarea de informații referitoare la data la care cea de a doua instanță a fost sesizată, iar instanța judecătorească sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până când se stabilește competența primei instanțe sesizate. Orice altă instanță în afara instanței care a fost sesizată prima își va declina competența în favoarea instanței respective (în conformitate cu articolul 29 din Regulamentul Bruxelles I bis nr. 1215/2012). Potrivit jurisprudenței CEJ, termenul „aceiași obiect” în legătură cu Regulamentul Bruxelles I bis nu înseamnă că acestea sunt neapărat aceleași cereri. Este suficient ca aceste cereri să aibă aceeași esență, de exemplu, o cerere privind plata în temeiul unui contract sau o cerere privind stabilirea neîncheierii contractului⁷ (se pot aplica și dispozițiilor articolului 17 din ambele Regulamente).

CONEXITATE – articolul 18 din ambele Regulamente – se va aplica în absența identității părților sau a obiectului cauzei însă acțiunile trebuie să fie atât de strâns legate încât pentru celeritate ar trebui ca acestea să fie examinate și soluționate împreună, pentru evitarea riscului de a exista hotărâri ireconciliabile rezultate din acțiuni diferite. În acest caz, orice altă instanță în afara instanței sesizate mai întâi poate suspenda procedura. În cazul în care acțiunile se

⁷ CEJ, C-144/86, *Gubisch Maschinenfabrik KG c. Giulia Palumba*, 8 decembrie 1987, UE: C:1987:528.

afără pe rolul instanțelor judecătorești de prim grad de jurisdicție, oricare dintre acestea, cu excepția primei instanțe judecătorești sesizate, poate, de asemenea, la cererea uneia dintre părți, să își decline competența, cu condiția ca respectivele acțiuni să fie de competența primei instanțe judecătorești sesizate și ca legea acesteia să permită conexarea acțiunilor (conform dispozițiilor articolului 29 din Regulamentul Bruxelles I bis nr. 1215/2012.) CEJ a emis deja interpretarea sa cu privire la acțiunile conexe în sensul Regulamentului Bruxelles I bis⁸, astfel încât aceste decizii se pot aplica și interpretării cauzelor conexe în sensul acestor două Regulamente.

MĂSURI PROVIZORII, INCLUSIV MĂSURI ASIGURĂTORII – Articolul 19 din ambele

Regulamente – instanțele competente vor fi cele din statul membru care are competență în legătură cu obiectul cauzei. În afară de aceasta, instanțele competente pot fi cele ale altui stat membru în cazul în care aceste acțiuni sunt prevăzute prin legea respectivului stat membru. Interpretările în ceea ce privește aplicarea articolului 35 din Regulamentul Bruxelles I bis se pot aplica și interpretării articolului 19 din Regulamentele nr. 2016/1103 și 2016/1104.

LEGEA APLICABILĂ – Capitolul III din ambele Regulamente

ASPECTE GENERALE PRIVIND LEGEA APLICABILĂ

DOMENIUL DE APLICARE ÎN TIMP – articolul 69 alin. 3 din ambele Regulamente

Regulamentul nr. 2016/1103 se va aplica:

- a) regimurilor matrimoniale ale soților care se căsătoresc la data de **29 ianuarie 2019** sau ulterior;
- b) regimurilor matrimoniale ale soților care s-au căsătorit anterior datei de **29 ianuarie 2019**, însă soții au încheiat un acord privind alegerea legii aplicabile la data sau ulterior datei de **29 ianuarie 2019**.

Regulamentul nr. 2016/1104 se va aplica:

- a) efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate dacă acestea sunt înregistrate la data sau ulterior datei de **29 ianuarie 2019**;
- b) efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate dacă acestea sunt înregistrate anterior datei de **29 ianuarie 2019**, însă partenerii au încheiat un acord privind alegerea legii aplicabile la data sau ulterior datei de **29 ianuarie 2019**.

CONFLICTE TERITORIALE DE LEGI – articolul 33 din ambele Regulamente – se va aplica statelor cu mai multe sisteme de drept în cadrul propriilor unități teritoriale (de ex., Germania, Spania, Marea Britanie și SUA). În acest caz, se vor aplica reglementările privind conflictele

⁸ CEJ, C-406/92, *Proprietarii încărcăturii încărcate recent la bordul navei „Tatra” c. armatorului navei „Maciej Rataj”,* 6 decembrie 1994, UE:C:1994:400.

de legi ale statului respectiv. În absența unor astfel de reglementări, se va face alegerea între următoarele reglementări (fără o **ordine ierarhică**):

- a) în cazul în care trimiterea la legea aplicabilă este bazată pe **reședința obișnuită** a soților/partenerilor, se va aplica legea unității administrativ-teritoriale în care soții/partenerii își au reședința obișnuită;
- b) în cazul în care trimiterea la legea aplicabilă este bazată pe **cetățenia** soților/partenerilor, se va aplica legea unității teritoriale cu care soții au cea mai strânsă legătură;
- c) în cazul în care trimiterea la legea aplicabilă este bazată pe **alte elemente** ca factori de legătură, se va aplica legea unității teritoriale în care se află elementul respectiv (de exemplu, dacă factorul de legătură constă din legea statului în baza reglementărilor căruia s-a încheiat parteneriatul înregistrat, iar respectivul stat are mai multe sisteme de drept (de ex., SUA), se va aplica legea respectivului stat SUA în care a fost înregistrat parteneriatul).

CONFLICTE INTERPERSONALE DE LEGI – articolul 34 din ambele Regulamente – se va aplica statelor cu două sau mai multe sisteme de drept și stabilește regulile aplicabile diferitor categorii de persoane – **conflicte interpersonale de legi** (de exemplu, castele din India, care sunt supuse unor reguli diferite) – se va aplica legea personală care reglementează obiectul cauzei stabilită pe baza reglementărilor interne privind conflictele de legi din statul respectiv. În lipsa unor astfel de norme, se aplică sistemul de drept sau ansamblul de norme cu care soții au legătura cea mai strânsă.

EXCLUDEREA RETRIMITERII – Ambele Regulamente exclud aplicarea retrimiterii sau a sesizării ulterioare – aplicarea legii oricărui stat specificată prin prezentul Regulament înseamnă aplicarea normelor de drept în vigoare în statul respectiv, cu excepția normelor sale de drept internațional privat.

PRINCIPIUL UNIVERSALITĂȚII ȘI UNITĂȚII – articolul 20 și articolul 21 din ambele Regulamente – aplicarea generală a legii care, în conformitate cu dispozițiile ambelor Regulamente, este considerată aplicabilă, inclusiv cea a statelor terțe (orice țară din lume). Legea aplicabilă se va aplica tuturor bunurilor care intră sub incidența respectivului regim, indiferent de locul în care se află acestea (state membre sau/și state terțe).

DOMENIUL DE APLICARE A LEGII – articolul 27 din ambele Regulamente – pune la dispoziție o listă neexhaustivă a acțiunilor cărora li se aplică acest Regulament.

Articolul 28 alin. 1 din ambele Regulamente – În pofida articolului 27 alin. 1 litera (f) din ambele Regulamente, legea aplicabilă regimului matrimonial dintre soți nu poate fi invocată de un soț împotriva unui terț într-un litigiu între un terț și unul dintre soți sau ambii soți, cu excepția cazului în care terțul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască, acționând cu toată diligența necesară, existența respectivei legi.

Articolul 28 alin. 2 din ambele Regulamente – prevede o **listă exhaustivă** a momentelor în care un terț este considerat a cunoaște legea aplicabilă în conformitate cu dispozițiile alin. 1.

Articolul 28 alin. 3 din ambele Regulamente – stabilește criteriile privind legea aplicabilă în cazul în care au fost îndeplinite condițiile prevăzute de paragrafele 1 și 2.

ADAPTAREA DREPTURILOR REALE – În situația în care o persoană invocă un drept real la care are dreptul în temeiul legii aplicabile regimului matrimonial/efectelor patrimoniale ale unui parteneriat înregistrat, iar în legea statului membru în care este invocat dreptul real nu există dreptul real în cauză, dacă este necesar și în măsura în care acest lucru este posibil, dreptul respectiv se adaptează la cel mai apropiat drept echivalent în temeiul legii statului respectiv, luându-se în considerare obiectivele și interesele urmărite de dreptul real specific și efectele acestuia.

EXCEPȚII PRIVIND APLICAREA – articolele 30 și 31 din ambele Regulamente – reglementează aplicarea dispozițiilor obligatorii prevalente (**norme de aplicare imediată**) a legii forului, a căror respectare este considerată crucială de un stat membru pentru protejarea intereselor sale publice (politice, sociale sau economice). Acestea sunt aplicabile indiferent de legea aplicabilă în alt mod în temeiul ambelor Regulamente (jurisprudența CEJ – cauza *de Silva Martinis*⁹).

Aplicarea unei dispoziții din legea oricărui stat specificate prin Regulamente poate fi refuzată doar dacă o astfel de aplicare este vădit incompatibilă cu **ordinea publică** (*ordre public*) a forului (jurisprudența CEJ - *dosarul Krombach*¹⁰).

CONEXIUNI PENTRU STABILIREA LEGII APLICABILE:

ALEGEREA LEGII DE CĂTRE PĂRȚI – legătura primară

Articolul 22 alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1103 – soții sau viitorii soți pot conveni să desemneze sau să schimbe legea aplicabilă, însă această regulă se limitează la alegerea uneia **dintre următoarele două legi**:

- a) legea statului în care soții sau viitorii soți, ori unul dintre aceștia a avut reședința obișnuită în momentul încheierii acordului privind legea aplicabilă; sau
- b) legea unui stat a cărui cetățenie este deținută de către oricare dintre soți sau viitorii soți în momentul încheierii acordului.

Articolul 22 alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1104 – partenerii sau viitorii parteneri pot conveni să desemneze sau să schimbe legea aplicabilă, însă această regulă se limitează la alegerea uneia **dintre următoarele trei legi**:

⁹ CEJ, C-149/18, *Agostinho da Silva Martins c. Dekra Claims Services Portugal SA*, 31 ianuarie 2019, UE:C:2019:84

¹⁰ CEJ, C-7/98, *Dieter Krombach v. André Bamberski*, 28 martie 2000, EU:C:2000:164

- a) legea statului în care soții/partenerii sau viitorii soți/parteneri ori unul dintre aceștia a avut **reședința obișnuită** în momentul încheierii acordului privind legea aplicabilă; sau
- b) legea statului a cărei **cetățenie** este deținută de oricare dintre parteneri sau viitori parteneri în momentul încheierii acordului; sau
- c) legea statului în temeiul legii căruia **s-a stabilit parteneriatul înregistrat** (uneori aceasta fiind singura opțiune).

Articolul 22 alin. 2 din ambele Regulamente stabilește regulile pentru **aplicarea retroactivă** sau schimbarea legii aplicabile însă numai dacă o astfel de schimbare a fost convenită (o schimbare a legii aplicabile nu va avea efect doar pentru viitor). Nicio schimbare retroactivă a legii aplicabile în temeiul alineatului (2) nu aduce atingere drepturilor terților care decurg din respectiva lege. (**Articolul 22 alin. 3 din ambele Regulamente**).

Ambele Regulamente conțin dispoziții privind valabilitatea formală a acordului privind schimbarea legii, consimțământul și valabilitatea formală a convenției matrimoniale / convenției privind efectele patrimoniale ale parteneriatului (**articolul 23 din ambele Regulamente**). **Consimțământul cu privire la alegerea legii aplicabile este valabil în mod formal dacă este acordat în scris, datat și semnat** (comunicarea prin mijloace electronice care asigură consemnarea durabilă a convenției va fi considerată un echivalent al formei scrise). Aceasta poate include **cerințe formale suplimentare** în baza dreptului intern al statului membru în care ambii soți/parteneri au reședința obișnuită în momentul încheierii convenției (dacă soții/partenerii au reședința obișnuită într-un alt stat membru, convenția va fi valabilă în mod formal dacă aceasta îndeplinește cerințele prevăzute de oricare dintre aceste legi).

Existența și valabilitatea materială a unui acord privind alegerea legii sau ale oricărei clauze a acestuia sunt stabilite de legea care l-ar reglementa în temeiul articolului 22 dacă acordul sau clauza respectivă ar fi valabile.

O excepție la această regulă este prevăzută la **articolul 24 alin. 2 din ambele Regulamente**.

Articolul 25 din ambele Regulamente – pentru a avea o **convenție privind regimul matrimonial al soților/efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate valabilă în mod formal**, trebuie îndeplinite cerințele de bază (forma scrisă, data și semnătura ambelor părți) și cerințele suplimentare (identice celor prevăzute de articolul 22 din ambele Regulamente).

LEGEA APLICABILĂ ÎN ABSENȚA ALEGERII ACESTEIA DE CĂTRE PĂRȚI

Articolul 26 alin. 1 din Regulamentul nr. 2016/1103 – criterii pentru stabilirea legii aplicabile (lista exhaustivă):

- a) în care soții își au prima reședință obișnuită comună după încheierea căsătoriei; sau, în lipsă,
- b) legea statului a cărui cetățenie comună este deținută de soți în momentul încheierii căsătoriei; sau, în lipsă, sau, în cazul în care soții au mai mult de o cetățenie comună în momentul încheierii căsătoriei (de exemplu, în cazul în care unul dintre aceștia sau ambii dețin cetățenie dublă), se aplică numai literele (a) și (c) de la alineatul (1);
- c) cu care soții au împreună legătura cea mai strânsă în momentul încheierii căsătoriei, ținându-se cont de toate circumstanțele.

Excepție – oricare dintre soți are dreptul de a solicita autorității judiciare să nu facă aplicarea legii în conformitate cu articolul 26 (1) (a) din Regulament, ci aplicarea legii unui alt stat, însă soțul trebuie să demonstreze că au fost îndeplinite **cumulativ** două condiții:

- a) soții au avut ultima lor reședință obișnuită comună în celălalt stat o perioadă semnificativ mai lungă decât în statul desemnat în temeiul lit. (a); și
- b) ambii soți s-au bazat pe legea respectivului alt stat la stabilirea sau planificarea raporturilor lor patrimoniale.

În acest caz, legea respectivului alt stat se va aplica din momentul încheierii căsătoriei, iar în cazul în care unul dintre soți nu este de acord, de la cel al stabilirii ultimei reședințe obișnuite comune și nu va afecta un mod negativ asupra drepturilor terților.

În absența unui acord privind legea aplicabilă încheiat între **partenerii înregistrați**, autoritatea competentă să implementeze **Regulamentul nr. 2016/1104** va reveni legii statului în temeiul legii căruia s-a stabilit parteneriatul înregistrat, potrivit articolului **26 alin. 1 din Regulament**.

Cu titlu de **excepție**, s-a prevăzut o situație identică pentru **soți** potrivit articolului 26 alin. 2 din Regulamentul nr. 2016/1103 privind regimurile matrimoniale.

RECUNOAȘTERE ȘI EXECUTARE

Regimul de recunoaștere din Regulamentul nr. 2016/1103 și Regulamentul nr. 2016/1104 constituie o combinație de modele care derivă din Regulamentul Bruxelles II bis nr. 2201/2003, Regulamentul nr. 4/2009 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere și Regulamentul nr. 650/2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor.

DOMENIUL DE APLICARE ÎN MATERIA RECUNOAȘTERII

Domeniul de aplicare temporală, teritorială și materială a Regulamentului nr. 2016/1103 și Regulamentului nr. 2016/1104 – interpretare autonomă.

Articolul 3 alin. 1 punctul (ii) (d) din ambele Regulamente – „hotărâre judecătorească” înseamnă orice hotărâre în materia regimurilor matrimoniale / parteneriatelor înregistrate pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un stat membru, indiferent de denumirea hotărârii, inclusiv o hotărâre privind stabilirea de către un grefier a cheltuielilor de judecată;

Articolul 3 alin. 2 din ambele Regulamente: „instanță judecătorească” înseamnă orice autoritate judiciară și toți ceilalți profesioniști și autorități din domeniul juridic care au competență în materia regimurilor matrimoniale/efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate, care exercită atribuții judiciare sau acționează în baza delegării de competențe de către o autoritate judiciară sau acționează sub controlul unei autorități judiciare.

Astfel, regimul facilitat al recunoașterii se va aplica numai hotărârilor emise de alte state membre în cadrul ariei de aplicare a acestor Regulamente. Deciziile tuturor celorlalte state vor fi considerate decizii ale așa-numitelor state terțe ale căror decizii sunt recunoscute și reglementate de dreptul intern.

RECUNOAȘTERE

NATURA ȘI OBIECTUL ACȚIUNILOR DE RECUNOAȘTERE – articolul 36 din ambele Regulamente – recunoașterea automată – numai cu privire la statele membre care aplică ambele Regulamente.

O hotărâre emisă într-un stat membru va fi recunoscută în celelalte state membre fără a fi necesară vreo procedură specială (orice parte interesată poate solicita **recunoașterea** hotărârii în conformitate cu procedura prevăzută la articolele 44-57 din ambele Regulamente).

Obiectul recunoașterii poate consta dintr-o hotărâre care nu este încă definitivă (nu este definitivă în statul membru de origine a hotărârii). O astfel de hotărâre poate fi recunoscută și pusă în executare în conformitate cu dispozițiile ambelor Regulamente. Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cerere de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești pronunțate într-un alt stat membru poate suspenda procedura în cazul în care hotărârea face obiectul unei căi de atac ordinare în statul membru de origine.

De regulă, hotărârile pronunțate într-un stat membru și executorii în acel stat au forță executorie într-un alt stat membru atunci când, la cererea oricăreia dintre părțile interesate, s-a încuviințat executarea acestora în statul respectiv în conformitate cu procedura prevăzută la articolele 44-57.

TEMEIURI PENTRU NERECUNOAȘTERE

Există patru motive care pot constitui temeiuri de nerecunoaștere, tipice tuturor Regulamentelor UE anterioare care reglementează aspectele de drept civil:

- a) dacă hotărârea contravine **ordinii publice** (*ordre public*) – jurisprudența CEJ – cauza *Coman*¹¹;
- b) în cazul unor nereguli de natură procedurală în statul membru de origine a hotărârii;
- c) dacă este contradictorie cu o hotărâre pronunțată în cadrul unei acțiuni între aceleași părți în statul membru în care se solicită recunoașterea;
- d) dacă este contradictorie cu o hotărâre pronunțată anterior într-un alt stat membru sau într-un stat terț între aceleași părți, într-o acțiune având același obiect, cu condiția ca hotărârea pronunțată anterior să întrunească condițiile necesare pentru a fi recunoscută în statul membru în care se solicită recunoașterea.

În nicio împrejurare, instanța de recunoaștere **nu va face abstracție de cele patru temeiuri posibile de nerecunoaștere** potrivit articolului 37 din ambele Regulamente.

Articolul 39 din ambele Regulamente – clauza privind ordinea publică nu poate fi aplicată prin extrapolare în domeniul revizuirii și contestării competenței instanței care a pronunțat hotărârea (cauzele: *P c.Q.*¹² și *Liberato*¹³).

Conform dispozițiilor articolului 40 din ambele Regulamente, în nicio situație nicio hotărâre pronunțată într-un stat membru nu poate face, în niciun caz, obiectul unei revizuiri pe fond.

COMPETENȚA TERITORIALĂ ȘI MATERIALĂ

Regula de bază constă din alegerea unei alternative între:

- a) în baza domiciliului/reședinței părții împotriva căreia se urmărește executarea, sau
- b) în baza locului de executare.

Competența teritorială va fi stabilită în conformitate cu dreptul intern. În conformitate cu articolul 64, orice stat membru va comunica Comisiei instanțele sau autoritățile care dețin

¹¹ CEJ, C-673/16, *Coman*, UE:C:2018:385.

¹² CEJ, C-455/15, *P v. Q*, 19 noiembrie 2015, UE:C:2015:763

¹³ CEJ, C-386/17, *Stefano Liberato v. Luminita Luise Grigorescu*, 16 ianuarie 2019, UE:C:2019:24.

competența de a soluționa cererile privind încuviințarea executării. Informațiile referitoare la instanțele sau autoritățile cu care părțile trebuie să comunice în ceea ce privește procedura de executare sunt disponibile pe portalul e-justice.europa.eu¹⁴.

PROCEDURA DE EXECUTARE

Ambele Regulamente prevăd o **procedură de executare alcătuită din două etape**.

1. prima parte se derulează *ex parte*;
2. cea de a doua etapă este una contradictorie.

Procedura este reglementată de legea statului membru de executare.

Regulamentele stabilesc anumite reguli cu privire la procedura de executare.

Articolul 45 din ambele Regulamente – reclamantul **nu are obligația** de a avea o adresă poștală sau un reprezentant autorizat în statul membru unde se desfășoară procedura de executare, însă cererea trebuie însoțită de următoarele documente:

- a) o copie a hotărârii care să întrunească toate condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității sale;
- b) atestatul eliberat de instanța judecătorească sau autoritatea competentă din statul membru de origine utilizând formularul standard stabilit în Regulament.

Articolul 46 din ambele Regulamente – În cazul neprezentării atestatului, instanța judecătorească sau autoritatea competentă trebuie să fixeze un termen pentru prezentarea acestuia sau să accepte un document echivalent sau, în cazul în care consideră că dispune de suficiente informații, să se dispenseze de prezentarea atestatului. Instanța poate solicita reclamantului să prezinte o traducere a hotărârii.

Articolul 47 din ambele Regulamente – executarea hotărârii este încuviințată imediat după îndeplinirea formalităților prevăzute mai sus, fără a fi revizuită. Partea împotriva căreia se solicită executarea nu poate formula apărări în această etapă a procedurii.

Articolul 48 din ambele Regulamente – hotărârea privind cererea de încuviințare a executării – adusă la cunoștința reclamantului și a părții împotriva căreia se face executarea, în conformitate cu procedura prevăzută de legea statului membru de executare.

Articolul 49 din ambele Regulamente – oricare dintre părți poate exercita o cale de atac împotriva **hotărârii de încuviințare a executării** (instanța judecătorească competentă va fi cea comunicată Comisiei de către statul membru respectiv). Calea de atac se soluționează în

¹⁴ https://e-justice.europa.eu/content_matters_of_matrimonial_property_regimes-559-hr-hr.do?member=1

conformitate cu normele care reglementează procedura contradictorie. Dacă partea împotriva căreia se solicită executarea nu se înfățișează în fața instanței judecătorești sesizate cu calea de atac introdusă de reclamant, instanța va suspenda procedurile până în momentul în care i se demonstrează faptul că pârâtul a avut posibilitatea de a primi actul de sesizare a instanței sau un document echivalent în timp util pentru a-și pregăti apărarea sau că au fost luate toate măsurile necesare în acest sens.

De regulă, calea de atac împotriva hotărârii de încuviințare a executării trebuie introdusă în termen de o lună de la data notificării sau a comunicării acesteia. Dacă partea împotriva căreia se solicită executarea nu își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru, altul decât cel în care s-a pronunțat hotărârea de încuviințare a executării, termenul pentru exercitarea căii de atac este de două luni și începe să curgă de la data comunicării sau notificării hotărârii. Aceste termen nu se poate prelungi din motive de distanță.

Hotărârea pronunțată în calea de atac poate fi contestată numai în acele state membre care dispun de mecanisme juridice adecvate prin intermediul procedurii comunicate de către statul membru vizat Comisiei potrivit articolului 64. În statele membre care dispun de astfel de mecanisme, instanța judecătorească sesizată cu calea de atac poate refuza sau revoca o hotărâre de încuviințare a executării doar pentru unul dintre motivele prevăzute la articolul 37. Instanța judecătorească se pronunță fără întârziere. Instanța judecătorească sesizată cu calea de atac prevăzută la articolul 49 sau la articolul 50 suspendă procedura, la cererea părții împotriva căreia se solicită executarea, dacă se suspendă încuviințarea executării hotărârii judecătorești în statul membru de origine ca urmare a exercitării unei căi de atac.

Dacă o hotărâre statuează asupra mai multor capete de cerere și hotărârea de încuviințare a executării nu poate fi pronunțată în cazul tuturor acestora, instanța judecătorească va declara aplicabilitatea parțială pentru unul sau mai multe dintre aceste capete de cerere. Reclamantul poate solicita ca hotărârea de încuviințare a executării să se limiteze la anumite părți ale hotărârii. Reclamantul poate face uz de toate mecanismele juridice pe care le are la dispoziție în statul membru de executare în cazul în care, anterior încuviințării executării, este necesară **asigurarea temporară a obiectului executării**. Încuviințarea executării cuprinde prin lege competențele referitoare la măsurile asigurătorii. Pe durata termenului prevăzut pentru introducerea unei căi de atac împotriva hotărârii de încuviințare a executării în conformitate cu articolul 49 alineatul (5) și până la soluționarea căii de atac, nu se pot lua alte măsuri de executare decât măsuri asigurătorii privind bunurile părții împotriva căreia se solicită executarea.

ASISTENȚĂ JUDICIARĂ

Potrivit dreptului intern, asistența judiciară disponibilă în statul membru de executare va fi disponibilă reclamantului în cadrul procedurii de executare (Directiva Consiliului nr. 2003/8/CE din 27 ianuarie 2003 de îmbunătățire a accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară acordată în astfel de litigii). Partea poate depune o cerere de asistență judiciară în mai multe state membre: în statul membru de executare sau în statul membru în care aceasta își are domiciliul sau reședința.

Potrivit articolului 56 din ambele Regulamente, părții care solicită într-un stat membru recunoașterea, încuviințarea executării sau executarea unei hotărâri pronunțate de un alt stat membru nu i se poate impune nicio garanție, cauțiune sau depozit, indiferent de denumirea acestor instrumente.

În cadrul articolului 57 din ambele Regulamente se prevede că, în cazul acțiunii introduse pentru încuviințarea executării hotărârii, în statul membru de executare nu pot fi percepute niciun fel de taxe calculate proporțional cu valoarea litigiului.

ACTE AUTENTICE ȘI TRANZACȚII JUDICIARE

Capitolul V din ambele Regulamente stabilește și garantează recunoașterea și executarea în toate statele membre a actelor autentice în materia regimurilor matrimoniale sau în cea a efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate.

Articolul 58 alin. 1 din ambele Regulamente links face legătura dintre efectele probante ale actelor autentice și statul de origine. Un act autentic întocmit într-un stat membru are aceeași **forță probantă** în alt stat membru. Un stat membru poate deroga de la această regulă dacă aceasta contravine ordinii publice (*ordre public*) din statul membru vizat. În acest sens, trebuie să se facă trimitere la natura și amploarea forței probante ale actului autentic în statul membru de origine. Executarea unui act autentic care este executoriu în statul membru de origine se încuviințează în alt stat membru la cererea oricărei părți interesate în conformitate cu procedura prevăzută la articolele 44-57. Persoana care dorește să utilizeze un act autentic într-un alt stat membru poate solicita autorității care întocmește actul autentic în statul membru de origine să completeze formularul care evidențiază forța probantă pe care actul autentic o are în statul membru de origine. Formularele au fost publicate în vederea implementării Regulamentului nr. 2018/1935 și Regulamentului 2018/1990.

Articolul 58 alin. 2 din ambele Regulamente prevede că orice contestare a caracterului autentic al unui act autentic se face în fața instanțelor judecătorești din statul membru de origine și se soluționează în temeiul legii statului respectiv.

Considerentul 59 din preambulul Regulamentului nr. 2016/1103 și Considerentul 58 din preambulul Regulamentului nr. 2016/1104 introduc definiția autonomă de „**autenticitate**” a **unui act** – care cuprinde următoarele elemente: caracterul original al actului, cerințele formale, competența autorității care a emis actul și procedura prin care actul a fost perfectat, precum și faptele consemnate în act de către autoritate.

Actul autentic contestat nu are forță probantă într-un alt stat membru atât timp cât acțiunea de contestare se află pe rolul instanței judecătorești competente. Dacă acțiunea de contestare se referă numai la o chestiune specifică cu privire la actele juridice sau raporturile juridice înregistrate într-un act autentic, actul autentic contestat ar trebui să fie lipsit de forță probantă în ceea ce privește chestiunea contestată într-un stat membru, altul decât statul membru de origine, atât timp cât acțiunea de contestare se află pe rol. Un act autentic care, ca urmare a unei acțiuni de contestare, este declarat nul ar trebui să înceteze să mai aibă forță probantă.

Punctul 60 din preambulul Regulamentului nr. 2016/1103 și punctul 59 din preambulul Regulamentului nr. 2016/1104 definesc noțiunea de „**acte juridice sau raporturi juridice consemnate într-un act autentic**” și vizează conținutul material consemnat într-un act autentic.

O autoritate căreia, în aplicarea prezentului Regulament, i s-ar prezenta două acte autentice incompatibile ar trebui să evalueze dacă ar trebui să se acorde prioritate unuia dintre actele autentice și căruia dintre acestea ar trebui să i se acorde prioritate, luând în considerare împrejurările cazului particular. În cazul unei incompatibilități între un act autentic și o hotărâre, ar trebui să se ia în considerare motivele de nerecunoaștere a hotărârilor în temeiul prezentului Regulament.

Dacă o chestiune legată de actele juridice sau raporturile juridice înregistrate într-un act autentic este invocată ca o chestiune incidentală înaintea unei instanțe judecătorești, instanța judecătorească respectivă decide cu privire la acea chestiune în cadrul procedurii proprii.

Regulamentele respectă diferite regimuri naționale de emiteră a hotărârilor cu privire la partajarea bunurilor matrimoniale/ aparținând parteneriatelor înregistrate, având în vedere posibilitatea ca părțile să-și soluționeze problema prin intermediul unei tranzacții judiciare. Executarea tranzacțiilor judiciare care sunt executorii în statul membru de origine este încuviințată în alt stat membru la cererea oricărei părți interesate. Instanța judecătorească care a aprobat tranzacția judiciară sau în fața căreia aceasta a fost încheiată eliberează un atestat folosind formularul stabilit. Cererea se depune în conformitate cu procedura prevăzută la articolele 44-57.

În principiu, pentru documentele eliberate într-un stat membru nu este necesară nicio legalizare sau vreo altă formalitate similară.

Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (Bruxelles IIa).

ÎNCREDINȚAREA MINORULUI

DOMENIUL DE APLICARE A REGULAMENTULUI BRUXELLES II BIS ÎN MATERIA ÎNCREDINȚĂRII MINORULUI

Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești (denumit în continuare: Regulamentul) se va aplica în materia civilă privind „atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești” (articolul 1 alin. 1 litera (b) din Regulament), indiferent de natura instanței sau a tribunalului competent.¹⁵ Acest punct a definit domeniul material de aplicare a acestui Regulament.

În cadrul acțiunilor legate de răspunderea părintească, instanțele își vor stabili competența pe baza prevederilor referitoare la competență din Regulament. Pe baza aceluiași punct, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în aceste cauze se va baza de asemenea pe dispozițiile relevante din Regulament.

Articolul 1 alin. 2 din Regulament prevede conținutul răspunderii părintești (incluzând, fără a se limita la, încredințarea minorului și drepturile de vizită, tutela, curatela sau instituții, similare, declarațiile date de minori și înstrăinarea bunurilor minorului, plasamentul minorilor în îngrijire instituționalizată).

Articolul 1 alin. 3 din Regulament stabilește în mod individual cazurile în care Regulamentul „nu se aplică” (incluzând, fără a se limita la, stabilirea sau contestarea relației părinte-minor, deciziile referitoare la adopție, numele și prenumele minorului, emancipare, obligațiile de întreținere, fiducia sau succesiunea, măsurile dispuse ca urmare a infracțiunilor săvârșite de minori).

Articolul 2 include definiții autonome ale unor termeni precum, de exemplu: „instanță de judecată”, „judecător”, „stat membru”, „hotărâre judecătorească”, „stat membru de origine”, „stat membru de executare”, „răspundere părintească”, „titularul răspunderii părintești”, „drepturile privind încredințarea minorului”, „drepturile de vizitare” și „deplasarea sau reținerea ilicită”.

¹⁵ Conform dispozițiilor articolului 2, punctul 1 din Regulamentul BU II bis, termenul „instanță judecătorească” înseamnă toate autoritățile din statele membre, competente în materiile care intră sub incidența domeniului de aplicare a prezentului Regulament.

Regulamentul prevede o definiție extinsă a termenului „răspundere părintească” care înseamnă ansamblul drepturilor și obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unui act cu putere de lege sau al unui acord în vigoare. Aceasta cuprinde în special încredințarea și dreptul de vizită.

Prin prevederea acestor definiții autonome ale termenilor, Regulamentul urmărește prevenirea diferitelor interpretări ale acestora în cadrele naționale și în diferite state membre.

Regulamentul nu definește vârsta maximă a copiilor asupra cărora se aplică acesta și este interpretat în concordanță cu dreptul intern al statului membru relevant.

Aceste dispoziții au fost modificate de Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2019/1111 din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (cu modificările ulterioare). Articolul 2 alin. 2, punctul 6 prevede că un „copil” înseamnă orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani.

Acest Regulament este aplicabil în toate statele membre UE, cu excepția Danemarcei (articolul 72), chiar dacă Regulamentul în sine nu cuprinde vreo dispoziție privind aria teritorială de aplicare. Având în vedere faptul că acest Manual a fost elaborat după retragerea Regatului Unit al Marii Britanii din Uniunea Europeană, acesta nu cuprinde dispoziții care să reglementeze procedurile în legătură cu Marea Britanie, deoarece acestea nu se mai aplică.

CAPITOLUL II – COMPETENȚA INTERNAȚIONALĂ

Regulamentul reglementează aspecte privind competența internațională. Competența teritorială a instanței este stabilită de dreptul statului membru.

În conformitate cu Regulamentul, principiul director în ceea ce privește stabilirea competenței îl reprezintă reședința obișnuită a copilului – Regulamentul nu prevede definiția reședinței obișnuite, iar aceasta este stabilită în conformitate cu elementele autonome relevante.

Spre deosebire de procedurile de divorț sau de anulare a căsătoriei, aspectele legate de cetățenie și de domiciliu avute în vedere în procedurile de încredințare a minorului, sunt tratate doar indirect în legătură cu dispozițiile referitoare la prorogarea competenței din articolul 12 și la transferul de competență (articolul 15).

Regulamentul cuprinde toate dispozițiile necesare privind competența în materia răspunderii părintești. Aceste dispoziții vor prevala asupra dispozițiilor din dreptul intern.¹⁶

COMPETENȚA GENERALĂ – Articolul 8 alin. 1 – Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința

¹⁶ CEJ: Cauza 25/79 *Sanicentral c. René Collin* (1979) ECR 3423 alin. 5, cauza 288/82 *Duijnstee v Goderbauer* (1983) ECR 3663, paragrafele 13-14; C-432/93 *Société d'Informatique Service Réalisation Organization v Ampersand Software BV* (1995) ECR I-2269.

obișnuită în acest stat membru¹⁷ la momentul la care instanța este sesizată (se consideră că faptul că instanța și copilul provin din același teritoriu va contribui la pronunțarea hotărârii judecătorești de către instanță în interesul suprem al copilului).

De regulă, în cazul în care copilul se mută în mod legal dintr-un stat membru în altul și dobândește o nouă reședință obișnuită, instanțele judecătorești din statul membru al fostei reședințe obișnuite a copilului își păstrează competența (*perpetuatio fori*). Cu alte cuvinte, schimbarea reședinței obișnuite a copilului în cursul procesului nu atrage schimbarea competenței.

Cu titlu de excepție de la aceste dispoziții, se vor aplica reglementările referitoare la menținerea competenței prevăzute la articolul 9, precum și reglementările privind competența în cazul răpirii internaționale de copii prevăzute la articolul 10, prorogarea competenței, prevăzută la articolul 12, și transferul competenței, prevăzut la articolul 15 din Regulament.

COMPETENȚA SPECIFICĂ – articolul 9 – Menținerea competenței pe baza fostei reședințe obișnuite a copilului

În cazul în care un copil se mută în mod legal dintr-un stat membru în altul și dobândește o nouă reședință obișnuită în acesta din urmă, instanțele statului membru al fostei reședințe obișnuite a copilului pot pronunța o nouă hotărâre judecătorească cu privire la dreptul de vizită, cu condiția îndeplinirii următoarelor condiții:

- instanța judecătorească a statului membru de origine trebuie să pronunțe anterior o hotărâre judecătorească privind dreptul de vizită; deplasarea copilului trebuie să fie „licită” (legală); cererea privind modificarea hotărârii judecătorești inițiale trebuie introdusă în termen de trei luni de la data deplasării copilului; copilul trebuie să dobândească reședința obișnuită în statul în care acesta a fost deplasat în termen de trei luni de la data deplasării; titularul dreptului de vizită trebuie să aibă reședința obișnuită în statul membru de origine al hotărârii judecătorești; titularul dreptului de vizită nu trebuie să accepte schimbarea competenței (să participe la proceduri derulate în cadrul unei instanțe judecătorești a unui stat membru al noii reședințe obișnuite a copilului fără a contesta competența acesteia).

COMPETENȚA ÎN CAZUL RĂPIRII INTERNAȚIONALE DE COPII – articolul 10 și articolul 11 – articolul 10 și articolul 11 din Regulament – fac trimitere la aplicarea Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (denumită în continuare „Convenția de la Haga din anul 1980”) și includ dispoziții referitoare la competența instanțelor judecătorești (un termen autonom și mai larg decât definiția obișnuită a termenului „instanță judecătorească”). Convenția este aplicabilă în toate statele membre UE, astfel încât Regulamentul doar completează Convenția de la Haga din anul 1980 cu dispoziții referitoare la

¹⁷ ECEJ: C-523/07 *Reclamant A* (2009) ECR I-2805 și C-497/10 PPU *Mercredi c. Chaffe* (2010) ECR I-14309. (lista neexhaustivă a elementelor pe care instanța națională trebuie să le aibă în vedere la stabilirea reședinței obișnuite a copilului dintr-un stat membru: un anumit nivel de integrare a copilului în noua sa familie și în mediul social, în special durata, frecvența, condițiile și motivele legate de șederea pe teritoriul statului membru și mutarea familiei în respectivul stat, cetățenia copilului, locul și condițiile de frecventare a școlii, cunoștințele lingvistice și relațiile sociale ale copilului în statul respectiv).

competența internațională directă și la procedurile în cazurile privind răpirea internațională de copii pe teritoriul UE.

Articolul 10 și articolul 11 din Regulament¹⁸ stipulează dispoziții referitoare la procedurile judiciare în cazul deplasării sau reținerii ilicite a unui copil, împiedicând stabilirea în continuare a reședinței obișnuite a copilului în statul membru în cazul în care copilul a fost adus în maniera menționată mai sus, precum și proceduri suplimentare în situația în care instanța pronunță o hotărâre judecătorească prin care refuză solicitarea de înapoiere a copilului, fapt care permite unificarea tratată în rândul statelor membre.

Articolul 10 din Regulament stabilește regula conform căreia, în anumite condiții, în caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, instanțele judecătorești din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau a reținerii sale ilicite rămân competente.

Articolul 11 din Regulament asigură proceduri unificate pentru autoritățile tuturor statelor membre UE. În momentul sesizării, instanța trebuie să aibă în vedere mai multe elemente:

- **stabilirea faptului dacă deplasarea sau reținerea este legală sau ilicită;**

În cazul răspunderii părintești comune, deplasarea copilului fără consimțământul celuilalt titular al răspunderii părintești va fi considerată reținere ilicită.¹⁹

- **pronunțarea unei hotărâri judecătorești cu privire la înapoierea copilului în orice moment în care se constată că interesul copilului va fi protejat după înapoierea sa.**

În conformitate cu dispozițiile Convenției de la Haga din anul 1980, instanța nu este ținută să dispună înapoierea copilului în statul membru de origine dacă aceasta constată că înapoierea sa l-ar expune unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să-l situeze într-o situație intolerabilă (articolul 13 alin. 1 din Convenția de la Haga din anul 1980). Instanța trebuie să constate că autoritățile statului respectiv au întreprins toate măsurile necesare pentru asigurarea acestei protecții²⁰.

- **atât copilului cât și părții care solicită înapoierea copilului trebuie să i se acorde posibilitatea de a fi ascultat/ascultată;**

Atât Convenția de la Haga din anul 1980 cât și Regulamentul stabilesc obligația instanței în fața căreia se derulează procedurile privind înapoierea copilului de a da copilului posibilitatea de a fi ascultat, „cu excepția cazului în care aceasta este necorespunzătoare în conformitate cu vârsta sau gradul său de maturitate” (articolul 11 punctul 2 din Regulament).

¹⁸ CEJ cu privire la articolele 10 și 11 din B II a/bis: C- 211/10 PPU *Povse v. Alpagó* (2010) ECR I-6673, C- 497/10 PPU *Mercredi v. Chaffe* (2010) ECR I-14309 and C-195/08 *Rinau* (2008) ECR I-5271.

¹⁹ Ghidul practic, nota 6, p. 54.

²⁰ Ghidul practic, nota 6, pp. 54 and 55.

Regulamentul 2019/1111 nu mai face referire la termenul „ascultarea copilului”, ci la acordarea unei posibilități copilului „de a-și exprima opinia sau la ”determinarea punctului de vedere al copilului”.

- **instanța are obligația de a pronunța o hotărâre judecătorească în termen de maximum șase săptămâni** de la introducerea cererii privind înapoierea copilului. În cazul nerespectării acestui termen, trebuie oferită o justificare obiectivă.

Dispozițiile articolului 11 punctul 4 din Regulament restrâng aria de aplicare a articolului 13 (b) al Convenției de la Haga din anul 1980.

În cazul în care instanța refuză să înapoieze copilul, din orice motiv, în conformitate cu articolul 11 punctul 6 din Regulament, instanța, în mod direct sau prin intermediul autorității sale centrale, trebuie să transmită fără întârziere o copie a hotărârii judecătorești de neînapoiere și a documentelor pertinente²¹, în special un proces-verbal al ședințelor instanței competente sau autorității centrale din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau reținerii sale ilicite, în conformitate cu dreptul intern.

Articolul 11 punctul 7 din Regulament obligă instanța statului membru din care copilul a fost deplasat ilicit ca, în momentul în care primește documentele instanței care a emis un ordin de neînapoiere în conformitate cu articolul 13 al Convenției de la Haga din anul 1980, să le comunice părților, în termen de o lună de la data ordinului, și să le solicite acestora să depună concluzii în instanță, în conformitate cu dreptul intern, în termen de trei luni de la data comunicării, astfel încât instanța să poată examina problema privind încredințarea copilului minor. Pentru îndeplinirea acestui criteriu, se poate aplica doar o parte din articolul 11 punctul 7 din BU II, cu privire la examinarea chestiunii încredințării minorului.

PROROGAREA COMPETENȚEI – articolul 12 alin. 1 – permite conexarea procedurilor care implică aceleași părți și aceleași împrejurări factice. Acesta se aplică prorogării competenței dacă acțiunile din domeniul matrimonial au fost deja inițiate. În acest caz, instanța care își exercită competența în cadrul acțiunii matrimoniale va avea și competență în materia răspunderii părintești în situația în care: procedurile privind problema matrimonială au fost inițiate în fața unei instanțe judecătorești dintr-un stat membru; cel puțin unul dintre soți deține răspundere părintească cu privire la copil; competența instanțelor a fost acceptată în mod expres sau în alt mod neechivoc de către soți și de titularii răspunderii părintești în momentul sesizării instanței; și acest lucru este în interesul superior al copilului.²²

Competența stabilită în felul acesta încetează (articolul 12 alin. 2 al Regulamentului) dacă hotărârea de admitere sau de respingere a cererii de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei dobândește autoritate de lucru judecat; în cazul în care hotărârea care

²¹ De exemplu, rapoartele centrului pentru bunăstare socială sau alte documente utilizate de judecător pentru formarea convingerii acestuia, însă acest aspect rămâne la latitudinea judecătorului care a pronunțat hotărârea judecătorească în fiecare caz în parte.

²² În cazul în care copilul își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat terț, care nu a transpus Regulamentului BU II bis și nici nu a ratificat Convenția de la Haga din 1996, atunci competența stabilită în baza articolului 12 se consideră a fi în interesul copilului, în special atunci când o procedură se dovedește a fi imposibilă în respectul stat terț (articolul 12 alin. 4 din BU II bis).

implică o procedură privind răspunderea părintească dobândește autoritate de lucru judecat, în acele cazuri în care procedura privind răspunderea părintească se află încă pe rolul unei instanțe la data la care hotărârea judecătorească privind regimul matrimonial dobândește autoritate de lucru judecat; sau în cazul în care procedura privind regimul matrimonial sau răspunderea părintească a încetat din orice alt motiv.

Articolul 12 alin. 3 din Regulament permite **prorogarea competenței indiferent de regimul matrimonial**, cu privire la procedurile privind **răspunderea părintească**, în cazul în care procedura privind regimul matrimonial nu a fost inițiată și copilul nu are reședința obișnuită în respectivul stat membru însă are o legătură strânsă cu acesta;²³ competența instanțelor a fost acceptată în mod expres sau în orice alt mod neechivoc de către toate părțile la procedură la data sesizării instanței, iar competența este în interesul superior al copilului (aceste trei condiții trebuie îndeplinite **cumulativ**).

De exemplu, dacă minorul care este resortisant al unui stat membru UE și își are reședința obișnuită în străinătate într-un stat non-UE și care nu este o parte contractantă la Convenția de la Haga din anul 1996, competența instanței statului membru al cărui resortisant este copilul poate fi stabilită pe baza cetățeniei copilului respectiv, cu condiția îndeplinirii altor cerințe (interesul superior al copilului și acordul tuturor părților). În aceste situații, în conformitate cu articolul 12, se va considera că se stabilește competența în interesul superior al copilului (articolul 12 alin. 4 din Regulament).

COMPETENȚA PE BAZA PREZENȚEI COPILULUI – articolul 13 din Regulament se va aplica în cazul în care nu poate fi stabilită reședința obișnuită a copilului și nu poate fi prorogată competența instanței statului membru relevant. În aceste situații, singura opțiune este aceea de a stabili competența instanței statului membru în care copilul este prezent (articolul 13 alin. 1).²⁴ În conformitate cu Memorandumul explicativ al Comisiei Europene²⁵, acest articol nu se va aplica în cazul copiilor care își au reședința obișnuită într-un stat terț.

Articolul 13 alin. 2 din Regulament prevede acest tip de competență în cazul copiilor refugiați sau al copiilor care, ca urmare a tulburărilor majore din țările lor, sunt deplasați internațional.

COMPETENȚE REZIDUALE – articolul 14 din Regulament, ca ultimă prevedere prin care se stabilește competența în cadrul ierarhiei dispozițiilor, stabilește procedura în cazul în care nicio instanță judecătorească dintr-un stat membru nu este competentă în conformitate cu articolele 8 – 13. În acest caz, instanțele judecătorești sau alte autorități ale statelor membre își vor stabili competența în baza dreptului intern al statului respectiv

TRIMITEREA LA O INSTANȚĂ MAI BINE PLASATĂ PENTRU A SOLUȚIONA CAUZA – Articolul 15 din Regulament prevede că, **cu titlu de excepție**, instanțele judecătorești dintr-un stat membru competente pentru a soluționa cauza pe fond pot transfera propria competență către o instanță judecătorească a altui stat membru în cazul în care consideră că o instanță dintr-un alt stat membru cu care copilul are o legătură specială este mai bine plasată pentru a soluționa

²⁴ CEJ: C- 479/10 PPU *Mercredi c. Chaffe* (2010) ECR I-14309.

²⁵ Memorandumul explicativ al Comisiei Europene, COM (2001) 505 final, p. 9.

cauza sau o parte specifică a acesteia și atunci când acest lucru servește interesul superior al copilului (articolul 15 alin. 1 din Regulament).

Competența poate fi transferată cu privire la **întreaga cauză sau la o parte din aceasta** (articolul 15 alin. 1 litera a) din Regulament).

Transferul poate avea loc (articolul 15 alin. 2 din Regulament) la cererea uneia dintre părți sau la inițiativa instanței judecătorești (din oficiu), cu condiția să fie acceptat de cel puțin una dintre părți, sau la solicitarea instanței judecătorești dintr-un alt stat membru cu care copilul are o legătură specială, cu condiția că este acceptată de cel puțin una dintre părți. Dacă toate cele trei condiții menționate mai sus sunt îndeplinite, instanța statului membru de origine poate:

- să suspende procedura sau respectiva parte a acesteia și să invite părțile să depună o cerere la instanța judecătorească din acest alt stat membru, în termenul stabilit de instanță, sau poate să solicite instanței judecătorești din alt stat membru să-și exercite competența.

În cazul în care instanțele din acest alt stat membru nu sunt sesizate de părți **în acest termen**, instanța statului membru competentă să soluționeze fondul cauzei continuă să-și exercite competența în conformitate cu articolele 8 – 14 (articolul 15 alin. 4 din Regulament). Același lucru este valabil și în situația în care instanța căreia i se transmite solicitarea de transfer își declină sau nu își exercită competența **în termen de șase săptămâni** de la sesizarea acesteia (articolul 15 alin. 5 din Regulament).

În cazul în care instanța judecătorească solicitată își asumă competența și acceptă transferul cauzei, instanța care transmite solicitarea în conformitate cu articolul 15 din Regulament își va declina competența.

În momentul transferului cauzei către instanța unui alt stat membru, aceasta nu îl poate transfera în continuare către o a treia instanță judecătorească.

Articolul 15 alin. 3 din Regulament definește situația în care se va considera că minorul are o „legătură specială cu un stat membru”: în cazul în care respectivul stat membru a devenit reședința obișnuită a copilului după sesizarea instanței competente să soluționeze fondul cauzei; sau atunci când copilul a avut reședința obișnuită în acest stat membru sau când copilul este resortisant al acestui stat membru sau atunci când titularul răspunderii părintești își are reședința obișnuită în acest stat membru sau dacă bunurile copilului se află în respectivul stat membru și cauza are drept obiect măsuri pentru protecția copilului privind administrarea, conservarea sau înstrăinarea bunurilor deținute de copil.

În acest sens, este deosebit de important punctul 4, în baza căruia cetățenia titularului răspunderii părintești reprezintă o legătură, deoarece acest titular nu înseamnă neapărat un părinte, astfel încât respectiva cetățenie se referă mai degrabă la cea a titularului decât cea a părintelui.

Ambele instanțe judecătorești trebuie să-și formeze convingerea că transferul este în interesul superior al copilului. Judecătorii trebuie să coopereze în ceea ce privește evaluarea acestui aspect pe baza „circumstanțelor specifice ale cauzei”²⁶

DISPOZIȚII COMUNE

Normele imperative cuprinse în Capitolul II reglementează competența internațională a instanțelor judecătorești și a altor autorități din statele membre UE, sesizarea instanței judecătorești, verificarea privind competența și admisibilitatea, litispendența și acțiunile conexe și, în cele din urmă, măsurile provizorii, care includ măsurile asigurătorii. Aceste dispoziții sunt relevante în cauzele în care părțile inițiază acțiuni conexe în diferite state membre.

Articolul 16 - Sesizarea instanței judecătorești - instanța judecătorească se va considera a fi sesizată la data depunerii la instanță a actului de sesizare a instanței sau a unui act echivalent, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie notificat sau comunicat părâtului (alin. 1) sau, în cazul în care actul trebuie notificat sau comunicat înainte de a fi depus la instanță, la data primirii acestuia de către autoritatea responsabilă pentru notificare sau comunicare, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie depus la instanță (alin. 2).

Regulamentul stabilește în mod **autonom** data la care instanța este considerată a fi sesizată, deoarece statele membre au reguli juridice diferite cu privire la stabilirea termenelor, iar această regulă evită posibilitatea ca părțile să utilizeze diferențele existente în dreptul intern în propriul avantaj (*pentru căutarea instanței cele mai favorabile*).

Articolul 17 - Verificarea competenței

În cazul care o instanță dintr-un stat membru este sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă în temeiul prezentului Regulament și pentru care, în temeiul prezentului Regulament, este competentă o instanță dintr-un alt stat membru, se declară, din oficiu, incompetentă. Fac excepție procedurile prevăzute la articolele 12, 13 și 14 din Regulament.

Instanța judecătorească va analiza competența din oficiu pe durata întregii proceduri. Cu alte cuvinte, aceasta se poate declara incompetentă la orice etapă a procedurilor.

Articolul 18 – Verificarea privind admisibilitatea

După stabilirea competenței sale într-o anumită cauză, instanța va examina din oficiu admisibilitatea plângerii.

²⁶ Ghidul practic, nota 6, p. 34.

Atunci când pârâtul care își are reședința obișnuită într-un alt stat decât statul membru în care s-a introdus acțiunea, nu se prezintă, instanța judecătorească competentă este obligată să suspende procedura atâta timp cât nu se stabilește că acest pârât a fost pus în situația de a primi actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent în timp util pentru a-și asigura apărarea sau că s-au luat toate măsurile necesare în acest scop (alin. 1).

În vederea comunicării documentelor dintr-un stat membru în altul, se va aplica Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1348/2000²⁷ – Regulamentul privind notificarea și comunicarea documentelor (alin. 2). Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000.²⁸

Cu privire la notificarea sau comunicarea altor tipuri de documente, se va aplica articolul 15 din Convenția de la Haga din 15 noiembrie 1965 privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (articolul 18 alin. 3). În cazul în care niciunul dintre acestea nu este aplicabil, se va aplica dreptul intern.

Articolul 19 - Litispendență și acțiuni conexe

Regulamentul stabilește mai multe criterii aplicate în vederea stabilirii competenței internaționale, astfel încât a fost necesară reglementarea aspectelor privind litispendența și acțiunile conexe.

Regulamentul nu unifică regula referitoare la litispendență. Regulile se aplică numai procedurilor inițiate în statele membre UE, nu și în „state terțe” (state non-UE).

Alin. 2 se va aplica în cazul în care acțiuni referitoare la răspunderea părintească privind un copil, **având același obiect și aceeași cauză**, se introduc în fața instanțelor judecătorești din state membre diferite, când instanța sesizată în al doilea rând suspendă din oficiu procedura până când se stabilește competența primei instanțe sesizate. Astfel, sunt evitate situațiile în care ambele instanțe judecătorești își declină competența (conflict negativ de competență).

Atunci când se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată în al doilea rând își declină competența în favoarea acesteia (alin. 3).

În ceea ce privește litispendența cu un stat terț, se vor aplica reglementările dreptului procedural internațional în vederea verificării litispendenței (*lex fori*) de către instanță deoarece Regulamentul nu cuprinde reglementări care să adreseze astfel de situații.

²⁷ Regulamentul (CE) nr. 1348/2000 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 noiembrie 2000 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (JO EC L 169/37, 30. 6 2000.).

²⁸ Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului (JO L 324, 324/79, 10. 12. 2007).

Articolul 20 – Măsuri provizorii și asigurătorii În caz de urgență, instanțele judecătorești ale statelor membre care nu sunt competente să soluționeze fondul cauzei în temeiul prezentului Regulament pot institui proceduri și pot lua măsuri provizorii și asigurătorii²⁹, însă aceasta nu exclude posibilitatea ca instanța competentă să se pronunțe asupra fondului cauzei să ia măsuri provizorii și asigurătorii cu privire la fondul cauzei³⁰ (alin. 2 articolul 20 din Regulament). Aceste măsuri sunt guvernate de legea instanței statului membru în care este introdusă acțiunea.

Aceste hotărâri judecătorești intră în vigoare numai în statul instanței care a dispus astfel de măsuri și acestea vor înceta să se aplice în momentul în care instanța statului membru competentă să se pronunțe asupra fondului cauzei a dispus măsurile pe care le consideră adecvate, respectiv în momentul în care hotărârea sa judecătorească este recunoscută și rămâne definitivă în temeiul acestui Regulament (C523/07 – măsurile provizorii pot fi dispuse de o instanță judecătorească națională în temeiul articolului 20 din Regulament dacă sunt îndeplinite următoarele condiții: măsurile în cauză trebuie să fie urgente, acestea trebuie să fie luate cu privire la persoane prezente în statul membru unde se află instanța sesizată cu cauza respectivă și trebuie să fie de natură provizorie).

Disponerea măsurilor și caracterul obligatoriu al acestora sunt stabilite în conformitate cu dreptul intern. Instanța judecătorească națională care a dispus astfel de măsuri va notifica instanța competentă să se pronunțe asupra fondului cauzei cu privire la aceste măsuri.

RECUNOAȘTERE ȘI EXECUTARE

Unul dintre obiectivele fundamentale cu privire la recunoașterea hotărârilor judecătorești străine în cadrul tuturor instrumentelor de drept internațional privat ale UE este acela de a permite „libera circulație a hotărârilor judecătorești” și crearea unui „domeniu judiciar unic” în cadrul „spațiului de libertate, securitate și justiție (SLSJ)”. Din acest motiv, Regulamentul (articolul 21 alin. 1) prevede procedura recunoașterii în baza căreia o hotărâre judecătorească pronunțată într-un stat membru va fi recunoscută în celelalte state membre fără a fi necesară vreo procedură specială (*ipso iure*).

Potrivit articolului 2 alin. 2 și articolul 3 alin. 1 din Regulament, această regulă este aplicabilă deciziilor organismelor judiciare și administrative în materia regimurilor matrimoniale și cea a răspunderii părintești, oricare ar fi denumirea hotărârii (decizie, sentință sau ordonanță). Potrivit articolului 46 din Regulament, actele autentice primite și executorii într-un stat membru, precum și acordurile între părți executorii în statul membru de origine, sunt recunoscute și considerate executorii în aceleași condiții ca și hotărârile.

²⁹ CEJ: cauza C-523/07 *Reclamant A* (2009) ECR I-2805; cauza C-403/09 PPU *Detiček c. Sgueglia* (2009) ECR I-12193, cauza C-296/10 *Purrucker c. Vallés Péres* (2010) ECR I-11163.

³⁰ Regulamentul nu prevede natura sau tipul măsurilor care pot fi dispuse, astfel încât statul relevant poate dispune orice măsuri în conformitate cu legea statului respectiv cu privire la persoane sau bunuri aflate pe teritoriul său.

Dat fiind faptul că hotărârile judecătorești în materia răspunderii părintești pronunțate într-un stat membru sunt recunoscute într-un alt stat membru, fără nicio procedură specială, nu va fi necesară actualizarea registrelor de stare civilă dintr-un stat membru (articolul 21 alin. 2 din Regulament). Hotărârea judecătorească cu privire la care se impune consemnarea într-un registru trebuie să fie definitivă în conformitate cu legea statului membru de origine (statul membru al instanței care a pronunțat hotărârea judecătorească).

Acest Regulament prezintă o particularitate prin faptul că stabilește două proceduri distincte pentru recunoaștere și executare.

Una dintre acestea este procedura tradițională (standard), în timp ce cealaltă este una simplificată, cunoscută în general sub denumirea de „procedură accelerată”.

Procedura standard de recunoaștere se va aplica hotărârilor judecătorești din materia regimurilor matrimoniale și majorității hotărârilor judecătorești privind răspunderea părintească. Pe de altă parte, procedura simplificată se va aplica hotărârilor judecătorești privind dreptul de vizită și hotărârilor judecătorești prin care se decide înapoierea copilului.³¹

Articolul 21 alin. 1 - Procedura standard de recunoaștere – Hotărârile judecătorești din materia regimurilor matrimoniale și din cea a răspunderii părintești pronunțate într-un stat membru vor fi recunoscute în celelalte state membre fără a fi necesară vreo procedură specială (*ipso iure*).

Articolul 21 alin. 3 – Procedura judiciară a recunoașterii – orice parte interesată poate solicita o decizie prin care să fie recunoscută o hotărâre judecătorească, indiferent dacă procedura de recunoaștere este impusă cu privire la o astfel de hotărâre judecătorească sau nu.

Partea care solicită recunoașterea va depune o copie a hotărârii judecătorești care îndeplinește condițiile necesare pentru stabilirea autenticității sale și un certificat (certificatul privind caracterul executoriu al ordinului) prin utilizarea formularului cuprins în anexa II (Hotărâri judecătorești privind răspunderea părintească), eliberat de instanța statului membru de origine la cererea oricărei părți interesate.

În cazul unei hotărâri judecătorești pronunțate în lipsă (partea nu s-a prezentat), partea care solicită recunoașterea sau încuviințarea executării trebuie să prezinte originalul sau o copie certificată pentru conformitate a documentului care stabilește că actul de sesizare a instanței sau un act echivalent a fost notificat sau comunicat părții care nu s-a prezentat sau un document echivalent care arată că pârâtul a acceptat hotărârea în mod neechivoc (articolul 37 din Regulament).

În lipsa prezentării documentelor menționate mai sus, instanța judecătorească poate acorda un termen pentru prezentarea lor sau poate accepta documente echivalente sau, în cazul în care consideră că dispune de suficiente informații, poate să renunțe la prezentarea lor (articolul 38 alin. 1 din Regulament).

³¹ CEJ: C-195/08 PPU *Rinau v. Rinau* (2008) ECR I-5271, C-403/09 *Detiček v. Sgueglia* (2009) ECR I-12193, C-211/10 *Povse v. Alpagó* (2010) ECR I-6673 i C-491/10 *Aguirre Zaraga v. Pelz*.

„Orice parte interesată“ – nu înseamnă neapărat părțile în litigiul în care a fost pronunțată hotărârea. Decizia cu privire la persoanele care pot fi considerate o astfel de parte este guvernată de dreptul intern al statului membru în care s-a intentat acțiunea.

Dispozițiile Regulamentului referitoare la încuviințarea executării se vor aplica asupra procedurilor. Decizia cu privire la faptul dacă o hotărâre judecătorească va fi recunoscută sau nu este guvernată de dreptul intern al statului membru în care s-a intentat acțiunea. Prin natura sa juridică, hotărârea judecătorească de recunoaștere sau nerecunoaștere este una declaratorie și devine opozabilă între părțile la procedură (*inter partes*).

Articolul 23 – Motive de refuz al recunoașterii hotărârilor judecătorești în materia răspunderii părintești

Lista motivelor de nerecunoaștere a hotărârile judecătorești în materia răspunderii părintești:

- a) în cazul în care recunoașterea **contravine în mod evident ordinii publice** din statul membru în care se solicită recunoașterea, luând în considerare interesul superior al copilului;
- b) în cazul în care, în afară de cazuri de urgență, aceasta a fost pronunțată în condițiile în care copilul, cu încălcarea normelor fundamentale de procedură din statul membru solicitat, nu a avut posibilitatea să fie audiat,
- c) în cazul în care **actul de sesizare a instanței sau un act echivalent nu a fost notificat sau comunicat în timp util persoanei care nu s-a prezentat și astfel încât aceasta să își poată pregăti apărarea**, cu excepția cazului în care se constată că respectiva persoană a acceptat hotărârea într-un mod neechivoc;
- d) la cererea oricărei persoane care invocă faptul că raționament împiedică exercitarea răspunderii parentale, în cazul în care hotărârea a fost pronunțată fără ca persoana să fi avut posibilitatea să fie audiată;
- e) în cazul în care aceasta este ireconciliabilă cu o **raționament** judecătorească pronunțată ulterior în materie de răspundere părintească în statul membru solicitat;
- f) în cazul în care aceasta este ireconciliabilă cu o **raționament** pronunțată ulterior în materie de răspundere părintească într-un alt stat membru sau în statul terț în care copilul locuiește în mod obișnuit, din moment ce raționament ulterioară îndeplinește condițiile necesare recunoașterii sale în statul solicitat.
- g) în cazul în care **nu a fost respectată procedura prevăzută la articolul 56 din Regulament** cu privire la plasamentul copilului sub îngrijire instituțională sau la o familie de plasament într-un alt stat membru.

Instanța va ține seama de aceste considerente din oficiu.

Articolul 24 – Interzicerea controlului competenței instanței judecătorești de origine cu privire la materia privind încredințarea minorului – dat fiind principiul UE privind încrederea reciprocă în sistemele judiciare ale statelor membre, autoritățile statului membru în care se solicită recunoașterea nu vor verifica competența instanței statului membru de origine a hotărârii judecătorești referitoare la răspunderea părintească, indiferent de modul în care se stabilește această competență, respectiv pe baza dispozițiilor referitoare la competență din Regulament sau a dispozițiilor naționale privind competența internațională, chiar dacă aceasta nu a avut competența de a pronunța hotărârea judecătorească ce urmează a fi recunoscută. În afară de aceasta, instanța dintr-un stat membru în care se solicită recunoașterea nu va verifica competența instanței judecătorești a unui stat membru de origine a hotărârii judecătorești din materia ordinii publice prevăzută la articolul 22 alin. (a) și articolul 23 alin (a) din Regulament.

Articolul 26 - Interzicerea revizuirii pe fond a hotărârilor judecătorești privind încredințarea minorului – De asemenea, în nicio împrejurare, hotărârea judecătorească nu va fi verificată cu privire la fondul cauzei.

Articolul 27 – Suspendarea procedurii – Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cerere de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești pronunțate într-un alt stat membru poate suspenda procedura în cazul în care aceasta face obiectul unei **căi de atac ordinare**. În conformitate cu jurisprudența CEJ, calea de atac relevantă este cea care „prin natura sa, poate conduce la anularea sau modificarea hotărârii judecătorești ce urmează a fi recunoscută și executată” și care, în conformitate cu dreptul intern al statului membru de origine, va fi introdusă în termenul stabilit. Această prevedere se va aplica și procedurii pentru constatarea recunoașterii sau nerecunoașterii și a recunoașterii cu titlu de referință preliminară.

Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cerere de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești pronunțate în Irlanda sau în Regatul Unit și a cărei executare este suspendată în statul membru de origine din cauza exercitării unei căi de atac poate suspenda procedura.

CERERE DE ÎNCUVIINȚARE A EXECUTĂRII

Articolul 28 - Hotărâri judecătorești executorii – Hotărârea judecătorească cu privire la exercitarea răspunderii părintești executorie în statul membru în care a fost pronunțată (astfel cum se dovedește acest lucru printr-o declarație oficială eliberată de autoritățile statului membru de origine a hotărârii judecătorești – încuviințarea executării)³² și care a fost notificată sau comunicată, se execută într-un alt stat membru după ce s-a încuviințat executarea la cererea oricărei părți interesate (alin. 1). Alin. 2 nu se va aplica datorită retragerii Marii Britanii din Uniunea Europeană.

³² Părțile care solicită executarea vor prezenta o copie a hotărârii care îndeplinește condițiile necesare pentru stabilirea autenticității acesteia, precum și certificatul prin utilizarea formularului cuprins în Anexa II (Hotărâri în materia răspunderii părintești), eliberat de instanța statului membru de origine la cererea oricărei părți interesate. În lipsa prezentării documentelor menționate mai sus, instanța judecătorească poate acorda un termen pentru prezentarea lor sau poate accepta documente echivalente sau, în cazul în care consideră că dispune de suficiente informații, poate să renunțe la prezentarea lor (articolul 38 din Regulament).

Articolul 29 – Competența teritorială a instanțele judecătorești – Cererea privind încuviințarea executării va fi introdusă la instanța menționată în lista pe care fiecare stat membru a trebuit să o transmită Comisiei potrivit articolului 68 din Regulament³³. Competența teritorială se stabilește în funcție de reședința obișnuită a persoanei împotriva căreia se solicită executarea sau în funcție de reședința obișnuită a oricărui copil vizat de cerere. În cazul în care reședințele menționate la primul paragraf nu se află în statul membru de executare, competența teritorială se stabilește în funcție de locul de executare (alin. 2).

Articolul 30 – Procedura - Procedura privind depunerea cererii de încuviințare a executării este reglementată de dreptul statului membru în care are loc executarea.

Singura parte la procedură este reclamantul (articolul 31 alin. 1, teza 2 din Regulament) iar procedura va fi solicitată doar de o singură parte (*ex parte*). Reclamantul trebuie să-și aleagă domiciliul în raza teritorială a instanței judecătorești sesizate. Cu toate acestea, dacă dreptul statului membru în care are loc executarea nu prevede alegerea domiciliului, reclamantul desemnează un împuternicit *ad litem*. Documentele menționate în Regulament (articolul 30 alin. 3) vor fi anexate la cerere.

Articolul 31 – Hotărârea pronunțată de instanța judecătorească – Hotărârea privind cererea de încuviințare a executării se va pronunța fără întârziere. Cererea poate fi respinsă numai pe baza unuia dintre motivele prevăzute la articolul 23 din Regulament (astfel cum sunt enumerate la literele a) – g)) și la articolul 24 (interdicția controlului competenței). La această etapă a procedurilor, reclamantul va fi singura parte. Nicio persoană împotriva căreia se solicită executarea și nici copilul nu vor avea dreptul de a depune concluzii cu privire la cerere.

Articolul 32 - Comunicarea hotărârii – Hotărârea pronunțată privind cererea este adusă de îndată la cunoștința reclamantului, prin grija grefierului, în conformitate cu procedura prevăzută de dreptul statului membru de executare. În cazul în care a fost încuviințată executarea hotărârii, executarea va avea loc potrivit legii statului membru relevant.

Articolul 36 – Executare parțială – În cazul în care s-a pronunțat o hotărâre cu privire la mai multe capete de cerere (de ex., hotărâre judecătorească referitoare la răspunderea părintească cu privire la trei copii) și executarea nu poate fi încuviințată pentru toate (de ex., formularea unui apel privind suspendarea executării cu privire la doi dintre copii), instanța judecătorească încuviințează executarea pentru unul sau mai multe dintre acestea. Reclamantul poate cere o executare parțială a unei hotărâri judecătorești. Cumularea obiectivă a cererilor va fi o condiție prealabilă pentru executarea parțială, cu condiția că executarea poate fi permisă cel puțin pentru un capăt de cerere.

Articolele 33-35 – Căi de atac – oricare dintre părți poate exercita o cale de atac împotriva hotărârii privind cererea de încuviințare a executării. Acțiunea se introduce la instanța

³³ Lista cuprinde numai instanțele competente. Instanța care are competență teritorială este instanța de la locul reședinței obișnuite a persoanei împotriva căreia se solicită executarea sau de la locul reședinței obișnuite a oricărui copil vizat de cerere. În cazul în care niciunul dintre cele două locuri nu se află în statul membru în care se solicită executarea, instanța care va avea competență teritorială va fi instanța de la locul de executare (articolul 29 alin. 2) din Regulament).

judecătorească indicată în lista comunicată Comisiei de fiecare stat membru. Calea de atac se soluționează în conformitate cu normele care reglementează procedura contradictorie. Dacă partea împotriva căreia se solicită executarea nu se înfățișează în fața instanței judecătorești sesizate cu calea de atac introdusă de reclamant, instanța va suspenda procedurile până în momentul în care i se demonstrează faptul că pârâțul a avut posibilitatea de a primi actul de sesizare a instanței sau un document echivalent în timp util pentru a-și pregăti apărarea sau că au fost luate toate măsurile necesare în acest sens.

În cazul în care actul de sesizare a instanței sau un document echivalent a trebuit transmis dintr-un stat membru în altul, se va aplica Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007. Acolo unde nu sunt aplicabile dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 1393/2007, se va aplica Convenția de la Haga din 15 noiembrie 1965 privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială.

De regulă, calea de atac împotriva hotărârii de încuviințare a executării trebuie introdusă în termen de o lună de la data notificării sau a comunicării acesteia. Dacă partea împotriva căreia se solicită executarea nu își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru, altul decât cel în care s-a pronunțat hotărârea de încuviințare a executării, termenul pentru exercitarea căii de atac este de două luni și începe să curgă de la data comunicării sau notificării hotărârii. Aceste termen nu se poate prelungi din motive de distanță.

Nicio cale de atac nu poate fi introdusă împotriva unei hotărâri judecătorești prin care se respinge încuviințarea executării unei anumite hotărâri judecătorești. Hotărârea judecătorească pronunțată în calea de atac poate fi atacată numai de părțile în litigiu și nu de persoane terțe. Aceasta poate fi atacată numai prin procedura prevăzută în lista comunicată Comisiei de fiecare stat membru.

La cererea părții împotriva căreia se solicită executarea, prima sau a doua instanță judecătorească la care este introdusă calea de atac poate suspenda procedura în cazul în care s-a introdus o cale ordinară de atac în statul membru de origine sau în cazul în care termenul pentru formularea unei astfel de căi de atac nu a expirat (alin. 1, articolul 35 din Regulament). În cazul în care hotărârea judecătorească a fost pronunțată în Irlanda, orice cale de atac prevăzută în statul membru de origine se consideră ca o cale ordinară de atac în sensul aplicării alineatului (1) (alin. 2, articolul 35 din Regulament).

Articolele 37 – 39 – Dispoziții comune privind recunoașterea și executarea – Partea care solicită sau contestă recunoașterea unei hotărâri judecătorești ori solicită încuviințarea executării trebuie să prezinte, împreună cu cererea, și o copie a hotărârii judecătorești care îndeplinește condițiile necesare pentru stabilirea autenticității acesteia și certificatul prevăzut la articolul 39 din Regulament.

În cazul pronunțării hotărârii judecătorești în lipsă, partea care nu se prezintă va trebui să furnizeze, împreună cu cererea, originalul sau o copie autenticată pentru conformitate a documentului care confirmă faptul că persoanei care nu s-a prezentat i s-a comunicat actul de sesizare a instanței sau un document echivalent sau orice document care indică faptul că pârâțul a acceptat hotărârea judecătorească în mod neechivoc (articolul 37 din Regulament).

În lipsa prezentării documentelor menționate la articolul 37 alineatul (1) litera (b) sau alineatul (2), instanța judecătorească **poate** acorda un termen pentru prezentarea lor sau poate accepta documente echivalente sau, în cazul în care consideră că dispune de suficiente informații, poate să renunțe la prezentarea lor. La solicitarea instanței judecătorești, se prezintă o traducere a documentelor. Traducerea este certificată de o persoană autorizată în acest sens într-unul dintre statele membre (articolul 38 din Regulament).

Instanța judecătorească sau autoritatea competentă din statul membru de origine eliberează, la cererea oricărei părți interesate, un certificat utilizând formularul al cărui model este prezentat în anexa II privind hotărârile judecătorești în materia răspunderii părintești (articolul 39 din Regulament).

PROCEDURA SIMPLIFICATĂ PRIVIND RECUNOAȘTEREA – se va aplica numai hotărârilor judecătorești referitoare la dreptul de vizită și hotărârilor judecătorești care dispun înapoierea copiilor deplasați sau reținuți în mod ilicit. Această procedură permite recunoașterea și executarea directă a hotărârilor judecătorești vizate.

Articolul 41 – Hotărârile judecătorești privind dreptul de vizită – Hotărâre judecătorească privind dreptul de vizită care este executorie în statul membru de origine va fi recunoscută și executorie într-un alt stat membru fără a fi necesară încuviințarea executării și fără nicio posibilitate de obiecție la recunoașterea acesteia. Hotărârea judecătorească va fi însoțită de certificatul privind natura executorie a acesteia prin utilizarea formularului cuprins în anexa III din Regulament care va fi eliberat de instanță numai dacă persoanei care nu s-a prezentat i s-a comunicat actul de sesizare a instanței sau un document echivalent în timp util și într-modalitate care să-i dea posibilitatea acesteia să-și pregătească apărarea sau, în cazul în care persoanei i-a fost comunicat documentul însă nu în conformitate cu aceste condiții, se constată că aceasta a acceptat hotărârea neechivoc, dacă tuturor părților li s-a acordat posibilitatea de a fi ascultate și dacă copilului i s-a acordat posibilitatea de a fi ascultat, cu excepția cazului în care o astfel de ascultare a fost considerată necorespunzătoare în conformitate cu vârsta sau gradul său de maturitate.

Chiar dacă dreptul intern nu prevede caracterul executoriu de drept al unei hotărâri judecătorești de acordare a dreptului de vizită, instanța de origine poate declara hotărârea executorie, fără a aduce atingere unei eventuale căi de atac.

În cazul în care dreptul de vizită privește o situație care are un caracter transfrontalier încă de la pronunțarea hotărârii, certificatul se eliberează din oficiu atunci când hotărârea devine executorie, inclusiv vremelnică. În cazul în care situația nu dobândește caracter transfrontalier decât ulterior, certificatul se eliberează la solicitarea uneia dintre părți.

Articolul 42 - Hotărârile judecătorești privind înapoierea copilului deplasat sau reținut în mod ilicit – Hotărârea judecătorească pronunțată într-un stat membru prin care se dispune înapoierea copilului care este executorie în statul membru de origine, va fi recunoscută și executorie într-un alt stat membru în aceleași condiții ca și cele prevăzute la articolul 41 din Regulament cu condiția că minorului să i se fi acordat posibilitatea de a fi ascultat, cu excepția cazului în care o astfel de ascultare a fost considerată necorespunzătoare în conformitate cu vârsta sau gradul său de maturitate, părților li s-a acordat posibilitatea de a fi ascultate; și

instanța, la pronunțarea hotărârii, a ținut seama de motivele și mijloacele de probă care stau la baza ordinului emis potrivit articolului 13 din Convenția de la Haga din anul 1980.

În cazul în care instanța judecătorească sau orice altă autoritate ia măsuri în vederea asigurării protecției copilului după înapoierea sa în statul membru în care își are reședința obișnuită, certificatul precizează modul de aplicare a acestor măsuri. Instanța judecătorească de origine eliberează din proprie inițiativă certificatul menționat anterior, utilizând formularul al cărui model este prevăzut în anexa IV (certificat privind înapoierea copilului) (ren)) (articolul 42 alin. 2 din Regulament).

Alte dispoziții

Articolul 43 din Regulament prevede posibilitatea rectificării certificatului (anexele III și IV) în baza căruia dreptul statului membru de origine va fi aplicabil oricărei rectificări a acestuia. Nu se poate formula nicio cale de atac împotriva eliberării certificatului.

Procedura de executare este reglementată de legea statului membru de executare. Orice hotărâre judecătorească a cărei executare a fost încuviințată sau care a fost certificată (în legătură cu hotărârile judecătorești privind dreptul de vizită sau înapoierea copilului) va fi executată în statul membru de executare ca și cum ar fi fost pronunțată în respectivul stat membru (articolul 47 din Regulament).

Aceleași reguli se aplică și documentelor care au fost încheiate sau înregistrate în mod formal ca acte autentice și care sunt executorii într-un stat membru, precum și acordurilor încheiate între părți (articolul 46 din Regulament).

Instanțele judecătorești din statul membru de executare pot hotărî modalitățile practice pentru a organiza exercitarea dreptului de vizită, în cazul în care modalitățile necesare nu au fost prevăzute sau nu au fost suficient prevăzute în hotărârea pronunțată de instanțele judecătorești din statul membru competente pentru soluționarea cauzei pe fond și cu condiția să fie respectate elementele esențiale din hotărârea menționată.

Modalitățile practice hotărâte în conformitate cu alineatul (1) își încetează aplicabilitatea în executarea hotărârii ulterioare pronunțate de către instanțele judecătorești din statul membru competente pentru soluționarea cauzei pe fond (articolul 48 din Regulament).

Articolele 49 – 52 din Regulament cuprind dispoziții referitoare la costuri, asistență judiciară, garanție, cauțiune sau depozit, precum și la legalizare sau alte formalități similare.

COOPERAREA DINTRE AUTORITĂȚILE CENTRALE ÎN MATERIA RĂSPUNDERII PĂRINTEȘTI

Autoritățile centrale ale statelor membre care cooperează au fost prevăzute în cadrul Convențiilor de la Haga. În afară de aceasta, acestea au fost identificate și în Regulament ca model de cooperare încununată de succes.

Fiecare stat membru va desemna una sau mai multe autorități centrale care vor acorda asistență în legătură cu aplicarea Regulamentului și va menționa competența geografică sau funcțională a fiecăreia dintre acestea.

Pe de altă parte, Ghidul practic³⁴ face referire la situația ideală în acest sens, respectiv aceea în care autoritățile desemnate „coincid cu cele desemnate prin Convenția de la Haga din anul 1980”.

Statele membre vor înștiința Comisia cu privire la toate modificările posibile în ceea ce privește procedurile și organizarea autorităților centrale. Comisia va pune aceste informații la dispoziția publicului. Informațiile sunt disponibile pe site-ul „e-justice.europa.eu”.

Regulamentul prevede obligația autorităților centrale de a comunica informații cu privire la dreptul intern și la procedurile naționale și de a lua măsuri pentru ameliorarea aplicării prezentului Regulament și consolidarea cooperării acestora. În acest scop, este utilizată Rețeaua Judiciară Europeană în materie civilă și comercială. (articolele 54 și 58).

DELIMITAREA DOMENIULUI DE APLICARE A REGULAMENTULUI ȘI A CONVENȚIEI DE LA HAGA DIN ANUL 1996

Dat fiind faptul că instrumentele juridice UE prevalează asupra tuturor celorlalte acorduri multilaterale și bilaterale, prezentul Regulament înlocuiește, pentru statele membre, convențiile existente la data intrării în vigoare a prezentului Regulament care au fost încheiate între două sau mai multe state membre și care se referă la materiile reglementate de prezentul Regulament (articolul 59 din Regulament). Articolul 60 din Regulament enumeră aceste acorduri.

Articolul 61 din Regulament vizează relația cu Convenția de la Haga din anul 1996 sub orice aspect cu privire la care Regulamentul va prevala în aceste condiții: atunci când respectivul copil își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru; în ceea ce privește recunoașterea și executarea unei hotărâri pronunțate de instanța judecătorească competentă dintr-un stat membru pe teritoriul unui alt stat membru, chiar dacă respectivul copil își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat nemembru care este parte contractantă la convenția menționată anterior.

În cazul în care copilul nu își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru, Regulamentul nu va prevala asupra Convenției de la Haga din anul 1996, astfel încât se poate aplica articolul 6 alin. 2 din Convenția de la Haga din anul 1996 (care stabilește competența pe baza prezenței copilului pe teritoriul unui stat care este parte contractantă la convenția susmenționată) în locul articolului 13 din Regulament (care prevede de asemenea competența pe baza prezenței copilului, însă pe teritoriul unui stat membru UE).

³⁴ Ghidul practic, nota 6, p. 83.

Hotărârile judecătorești pronunțate în temeiul Convenției de la Haga din anul 1996 nu fac obiectul interpretării CEJ.

Ghidul practic privind aplicarea Regulamentului oferă explicații suplimentare în ceea ce privește relația dintre Regulament și Convenția de la Haga din anul 1996. Trebuie subliniat faptul că dispozițiile Convenției de la Haga din anul 1996 referitoare la legea aplicabilă se vor aplica în toate cazurile deoarece Regulamentul nu conține astfel de dispoziții.³⁵

DELIMITAREA DOMENIULUI DE APLICARE A REGULAMENTULUI ȘI A CONVENȚIEI DE LA HAGA DIN ANUL 1980

Datorită existenței Convenției de la Haga din anul 1980 și a importanței acesteia în ceea ce privește aplicarea, în special ținând seama de faptul că toate statele membre UE sunt și părți contractante ale Convenției de la Haga din anul 1980, Regulamentul doar completează dispozițiile Convenției de la Haga din anul 1980. Prin urmare, Regulamentul nu stabilește o bază legală pentru pronunțarea hotărârilor judecătorești privind dispunerea sau refuzul înapoierii unui copil în cazul deplasării sau reținerii ilicite a acestuia, ci se referă la aplicarea articolelor 12 și 13 ale Convenției de la Haga din anul 1980, chiar dacă o cauză implică două state membre UE. (a se vedea clarificările din prezentul Manual cu privire la articolele 10 și 11 din Regulament).

³⁵ Datorită faptului că BU II nu cuprinde dispoziții referitoare la legea aplicabilă, potrivit articolelor 61 și 62 din Regulamentul BU II bis, Convenția de la Haga din anul 1996 va continua să aibă efect în ceea ce privește aspectele nereglementate de Regulamentul BU II bis. Din acest motiv, dispozițiile Convenției de la Haga din anul 1996 referitoare la legea aplicabilă se vor aplica în paralel cu dispozițiile Regulamentului BU II bis referitoare la competență, recunoaștere și executare.

Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2019/1111 din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (cu modificările ulterioare)

Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2019/1111 din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (cu modificările ulterioare) (denumit în continuare Regulamentul) se va aplica începând cu data de 1 august 2022 în toate statele membre UE, cu excepția Danemarcei (Considerentul 96 din Preambul).

Regulamentul nu cuprinde modificări substanțiale în ceea ce privește regimul matrimonial. Modificările semnificative se referă la răspunderea părintească și la răpirea internațională de copii, după cum este indicat foarte clar acest lucru în titlul Regulamentului.

Preambulul cuprinde 98 de considerente (spre deosebire de preambulul Regulamentului Bruxelles II bis, care are doar 33 de considerente). Majoritatea acestora vizează protecția și asigurarea protecției drepturilor și bunăstării copilului și face trimitere la articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și la Convenția ONU privind drepturile copilului din 20 noiembrie 1989 (Considerentul 19 din preambul).

Preambulul prevede de asemenea temeiurile care stau la baza neaplicării sale în cazul procedurilor prevăzute de articolul 1 alin. 4.

Mai precis, Regulamentul clarifică dreptul copilului de a i se acorda posibilitatea de a-și exprima opinia în cadrul procedurilor (Considerentul 2 din preambul).

Faptul că terminologia utilizată în Regulamentul Bruxelles II bis („ascultarea”) a fost modificată indică în mod clar însemnătatea acestui principiu, deoarece exprimarea punctului de vedere reprezintă mai degrabă un drept al copilului, nu o obligație, cu condiții care trebuie îndeplinite în cadrul procesului de stabilire a punctului de vedere al acestuia, spre deosebire de termenul „ascultare,” care, în sens juridic, implică obligații și un nivel de „strictețe” juridică.

Mai mult decât atât, spre deosebire de Regulamentul Bruxelles IIa, Regulamentul prevede o explicație detaliată a raportului dintre Regulament și Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale a copiilor (denumită în continuare Convenția de la Haga din anul 1980) și a raportului acestuia cu un alt instrument de drept internațional privat extrem de important din domeniul dreptului familiei, Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor (denumită în continuare: „Convenția de la Haga din anul 1996”).

Regulamentul introduce la articolul 2 o nouă caracteristică, prin definirea termenului „copil” ca fiind orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani.

Cu referire la încredințarea minorului, Regulamentul nu include o prevedere privind prorogarea competenței, iar aceasta constituie o modificare semnificativă. Prorogarea competenței este reglementată prin referință la alegerea forului (articolul 10 din Regulament).

O modificare semnificativă s-a adus articolului 15 din Regulamentul Bruxelles IIa (articolele 12 și 13 privind transferul competenței din Regulamentul din anul 2019).

În plus, Regulamentul abordează măsurile provizorii și asigurătorii în cauze urgente referitoare la încredințarea minorului, separat de acele proceduri privind divorțul sau desfacerea căsătoriei deoarece acestea nu sunt vizate de dispozițiile comune.

Regulamentul stipulează o nouă prevedere referitoare la chestiunile incidentale (articolul 16).

În afară de preambul, dreptul copilului de a-și exprima opinia este reglementat și de articolul 21.

Un capitol special – Capitolul III, tratează răpirea internațională de copii, subliniind importanța dispozițiilor relevante.

Acest capitol, care cuprinde articolele 22 – 29, prevede procedurile în cazul copiilor deplasați sau reținuți ilicit. Același subiect este tratat în articolul 11 din Regulamentul Bruxelles IIa.

Noile dispoziții completează reglementările Convenției de la Haga din anul 1980 cu privire la statele membre, în special procedurile derulate de autoritatea centrală și instanța judecătorească (în termen de șase săptămâni), și se referă la soluționarea alternativă a litigiilor, reiterează dreptul copilului de a-și exprima opinia, reglementează procedurile legate de înapoiere a copilului și executarea hotărârilor prin care se dispune înapoierea copilului (proceduri care au loc într-un termen de șase săptămâni).

Este prevăzută în mod detaliat procedura în urma refuzului instanței judecătorești de înapoiere a copilului în temeiul articolului 13 alineatul (1) litera (b) și în temeiul articolului 13 alin. 2 din Convenția de la Haga din anul 1980 (articolul 29).

Partea care descrie procedurile referitoare la recunoașterea hotărârilor judecătorești ale unui stat membru într-un alt stat membru este suplimentată cu dispoziții referitoare la documentele care însoțesc cererea.

S-a adus o modificare semnificativă în ceea ce privește hotărârile judecătorești privind răspundere părintească ce nu fac obiectul încuviințării executării, cu condiția că aceste hotărâri judecătorești să fie executorii în statul membru de origine. Aceeași regulă era aplicabilă doar hotărârilor judecătorești privind dreptul de vizită și înapoierea copilului în cazul răpirii internaționale de copii din Regulamentul Bruxelles IIa.

Întregul capitol privind recunoașterea și executarea a fost modificat însă în cea mai mare parte în ceea ce privește detaliile tehnice, respectiv ordinea dispozițiilor din capitolul relevant a fost reorganizată. De asemenea, unele dintre acestea au fost suplimentate. În ceea ce privește conținutul, modificările au fost operate în cea mai mare parte în legătură cu hotărârile judecătorești privind răspunderea părintească.

Dispozițiile referitoare la cooperarea în materia răspunderii părintești au fost de asemenea suplimentate.

Au fost adăugate două noi capitole – Capitolul VI – Dispoziții generale, care stabilește regulile aplicabile comunicării dintre instanțe, colectării și transmiterii informațiilor, notificării persoanei vizate, nedivulgării informațiilor și a aspectelor lingvistice, precum și Capitolul VII – Acte delegate.

Acestea fiind spuse, rezultă că principalul punct de interes al acestei reformulări a Regulamentului Bruxelles IIa a fost acela de a extinde și stabili încrederea reciprocă între autoritățile statelor membre în vederea accelerării procedurilor în materia răspunderii părintești și a procedurilor conexe, cu respectarea principiului privind interesul superior al copilului, astfel cum se indică în mod clar prin acordarea dreptului copilului de a-și exprima opinia și prin descrierea detaliată a procedurilor în caz de răpire internațională de copii.

Proceduri de divorț cu caracter transfrontalier, desfășurate în baza Regulamentului Bruxelles IIa

1. Temeiul legal și izvoarele de drept aplicabile procedurilor de divorț transfrontaliere desfășurate pe teritoriul UE

Temeiul legal aplicabil oricărui Regulament UE în materia dreptului internațional al familiei este prevăzut în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Potrivit articolului 81 alin. (1), Uniunea Europeană va dezvolta cooperarea judiciară în materia civilă cu incidență transfrontalieră, întemeiată pe principiul recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare și extrajudiciare. Această cooperare poate include adoptarea unor măsuri de apropiere a actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre. Această cooperare poate include adoptarea de măsuri privind aproximarea legislației și a reglementărilor statelor membre.

Potrivit articolului 81(3), „măsurile privind dreptul familiei care au implicații transfrontaliere sunt stabilite de către Consiliu, care hotărăște în conformitate cu o procedură legislativă specială. Acesta hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.“

Izvoarele de drept aplicabile cauzelor de divorț cu implicații transfrontaliere din UE sunt:

- **Regulamentul Bruxelles IIa**

Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (Regulamentul Bruxelles IIa).

Regulamentul Bruxelles IIa este aplicabil în toate statele membre UE, cu excepția Danemarcei. În materia regimurilor matrimoniale, acesta reglementează competența și recunoașterea hotărârilor de divorț, separare de drept sau de desfacere a căsătoriei.

- **Regulamentul Roma III**

Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului și separării de corp (Regulamentul Roma III).

Regulamentul Roma III este în prezent aplicabil în 17 state membre UE. Croația și Republica Cehă nu participă la cooperarea consolidată.

- **Acordurile internaționale**

De exemplu, Acordul de cooperare dintre fosta Iugoslavie și fosta Cehoslovacie privind cooperarea judiciară în materie civilă, penală și de dreptul familiei (Belgrad, 20 ianuarie 1964).

Acordurile bilaterale sunt relevante numai în materiile care nu sunt vizate de dreptul UE (de ex., reglementările privind conflictele de legi din statele membre care nu aplică Regulamentul Roma III).

- **Legislația națională în materia dreptului internațional privat**

Documentele naționale în materia dreptului internațional privat sunt relevante numai în materiile care nu sunt vizate de Regulamentele UE sau de acordurile internaționale

Faze procedurale în cauzele de divorț cu implicații transfrontaliere

- **Competența** Instanțele aplică Regulamentul Bruxelles IIa
- **Legislația aplicabilă** Instanțele aplică fie Regulamentul Roma III, fie acordurile internaționale sau documentele de drept internațional privat.
- **Recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești:** Instanțele aplică Regulamentul Bruxelles IIa

2. Domeniul de aplicare a Regulamentului Bruxelles IIa

Domeniul de aplicare temporală

În principiu, dispozițiile Regulamentului se aplică de la 1 martie 2005 (vezi articolul 72) sau cu începere de la momentul aderării Statului Membru la UE.

Domeniul de aplicare geografică

Dispozițiile Regulamentului se aplică tuturor statelor membre ale UE, cu excepția Danemarcei (vezi Considerentul 31).

Domeniul de aplicare material

Referitor la materia regimurilor matrimoniale, acest Regulament se aplică în cauzele de divorț, separare de drept sau desfacere a căsătoriei. Regulamentul nu prevede definiția unor termeni cum ar fi „căsătorie” sau „soț”. Cu privire la divorț, separare de drept sau desfacerea căsătoriei, Regulamentul Bruxelles IIa se aplică numai asupra desfacerii raporturilor matrimoniale și nu abordează aspecte cum ar fi motivele de divorț, efectele patrimoniale ale căsătoriei sau alte aspecte conexe.

Jurisprudența: C-294/15 Mikolajczyk³⁶

(Admisibilitatea acțiunii privind anularea căsătoriei introdusă de o persoană terță în urma decesului unuia dintre soți)

Pronunțarea hotărârii:

Regulamentul Bruxelles IIa trebuie interpretat ca însemnând că o acțiune privind anularea căsătoriei introdusă de o parte terță în urma decesului unuia dintre soți intră în domeniul de aplicare al Regulamentului.

Tezele III și IV ale articolului 3(1)(a) din Regulamentul Bruxelles IIa trebuie interpretate ca însemnând că altă persoană în afara unuia dintre soți care introduce o acțiune privind anularea căsătoriei nu poate invoca motivele privind competența cuprinse în aceste dispoziții.

3. Reglementări privind competența

a) Competența generală – articolul 3

În ceea ce privește cererile de divorț, de separare de drept sau de anulare sau nulitate a căsătoriei soților, sunt competente instanțele judecătorești din Statul Membru:

(a) *în a căror sferă competență se află:*

- *reședința obișnuită a soților; sau*
- *ultima reședință obișnuită a soților, în măsura în care unul dintre aceștia locuiește încă acolo; sau*
- *reședința obișnuită a pârâtului; sau*
- *în cazul cererii comune, reședința obișnuită a unuia sau altuia dintre soți; sau*
- *reședința obișnuită a reclamantului, în cazul în care acesta a locuit acolo timp de cel puțin un an imediat înainte introducerii cererii; sau*

³⁶ <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=184506&text=&dir=&doclang=EN&part=1&occ=first&mode=DOC&pageIndex=0&cid=2143070>

- reședința obișnuită a reclamantului, în cazul în care acesta a locuit acolo timp de cel puțin șase luni imediat înaintea introducerii cererii și în cazul în care este resortisant al Statului Membru respectiv sau, în cazul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei, în cazul în care își are acolo „domiciliul”;

(b) naționalitatea ambilor soți sau, în cazul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei, „domiciliul” ambilor soți.

Comentariu:

Chiar dacă dispozițiile articolului 3 prevăd un spectru amplu de competențe (există șapte factori diferiți de legătură), Regulamentul nu permite în mod formal alegerea instanței judecătorești. Reglementările referitoare la competență sunt alternative, ceea ce înseamnă că, în cazul în care mai multe dintre acestea sunt îndeplinite, reclamantul are libertatea de a alege.

Reglementările privind competența se bazează în principal pe reședința obișnuită a soților sau pe cetățenia acestora. Nu există o ierarhie a diferiților factori de legătură.

Jurisprudența: C-168/08 Hadadi (Hadady)³⁷

(Competența în materia divorțului: Factorii relevanți de legătură și concurența potențială a acestora: reședința obișnuită v. naționalitate)

Pronunțarea hotărârii:

În cazul în care fiecare dintre soți deține cetățenia aceluiași două state membre, articolul 3(1)(b) din Regulamentul Bruxelles IIa interzice respingerea competenței instanței unuia dintre respectivele state membre pe motiv că reclamantul nu prezintă alte legături cu statul respectiv. Dimpotrivă, instanțele judecătorești ale statelor membre a căror cetățenie este deținută de soți sunt competente în conformitate cu această prevedere, iar soții pot sesiza instanța statului membru ales de aceștia.

b) Natura exclusivă a competenței - Articolul 6

Un soț care:

(a) își reședința obișnuită pe teritoriul unui SM; sau

³⁷ <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=72471&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=8504905>

(b) este resortisant al Statului Membru respectiv sau, în cazul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei, își are acolo „domiciliul” pe teritoriul unuia dintre statele menționate, poate fi chemat în judecată într-un alt stat membru numai în temeiul articolelor 3, 4 și 5.

c) Competență reziduală – Articolul 7

1. În cazul în care nicio instanță dintr-un stat membru nu este competentă în temeiul articolului 3, 4 sau 5, competența este stabilită, în fiecare Stat Membru, de dreptul respectivului stat.
2. Îndreptându-se împotriva unui pârât care nu își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru și care nu are cetățenia unui stat membru sau, în cazul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei, nu-și are „domiciliul” pe teritoriul unuia dintre statele membre menționate, orice resortisant al unui stat membru care își are reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat membru poate să invoce, ca și cetățenii aceluia stat, normele de competență aplicabile în acel stat.

Comentariu:

Dispozițiile articolelor 6 și 7 din Regulament exclud aplicarea reglementărilor naționale privind competența în cazul în care pârâtul își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru sau este cetățean al unui stat membru. Mai mult decât atât, reglementările naționale privind competența sunt aplicabile dacă, și numai dacă, nu există o instanță judecătorească competentă în niciun stat membru al UE în conformitate cu articolele 3 – 6 din Regulamentul Bruxelles IIa.

Jurisprudența: C-68/07 Sundenlind Lopez³⁸

(Jurisdiction in divorce proceedings: Respondent not a national or a resident of a Member State. National rules providing for exorbitant jurisdiction)

Pronunțarea hotărârii:

Articolele 6 și 7 din Regulamentul Bruxelles IIa trebuie interpretate ca însemnând că, în cazul în care în cadrul procedurilor de divorț, pârâtul nu își are reședința obișnuită într-un stat membru și nu este cetățean al unui stat membru, instanțele judecătorești din respectivul stat membru nu își pot baza competența de soluționare a cererii pe propriul drept intern dacă instanțele judecătorești ale altui stat membru sunt competente în temeiul articolului 3 din respectivul Regulament.

³⁸ <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=70753&text=&dir=&doclang=EN&part=1&occ=first&mode=DOC&pageIndex=0&cid=5899712>

4. Sesizarea unei instanțe

Seising of a Court - Article 16

1. O instanță se consideră sesizată:

(a) la data depunerii la instanță a actului de sesizare a instanței sau a unui act echivalent, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie notificat sau comunicat părților;

sau

(b) în cazul în care actul trebuie notificat sau comunicat înainte de a fi depus la instanță, la data primirii acestuia de către autoritatea responsabilă pentru notificare sau comunicare, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie depus la instanță.

Comentariu:

Dat fiind faptul că Regulamentul prevede o gamă extinsă de factori de legătură cu privire la competență, care adesea generează situații în care doi soți care se află în concurență se adresează unor instanțe judecătorești diferite în vederea inițierii procedurilor în statul membru pe care acestea îl consideră mai favorabil, reglementările referitoare la sesizarea instanței judecătorești sunt extrem de relevante. Articolul 16, în legătură cu articolul 19 (Litispendență și acțiuni conexe) oferă răspunsul la întrebarea privind momentul în care sunt inițiate procedurile și care sunt regulile pe care trebuie să le respecte instanțele judecătorești în cazul în care procedurile privind divorțul, separarea de drept sau desfacerea căsătoriei dintre aceleași părți sunt introduse la instanțe judecătorești din state membre diferite. Într-un asemenea caz, instanța sesizată în al doilea rând suspendă din oficiu acțiunea, până se stabilește competența primei instanțe sesizate.

Jurisprudența: C-173/16 M.H. v. M.H³⁹

(Competența în materia regimurilor matrimoniale: Articolul 16(1)(a) — Stabilirea momentului în care instanța judecătorească este sesizată. Conceptul datei „depuneri la instanță a actului de sesizare a instanței sau a unui act echivalent”).

³⁹ <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=181565&text=&dir=&doclang=EN&part=1&occ=first&mode=DOC&pageIndex=0&cid=5901634>

Pronunțarea hotărârii:

Articolul 16(1)(a) din Regulamentul Bruxelles Ia trebuie interpretat în sensul că „momentul în care este introdus în instanță actul de sesizare a instanței sau un document echivalent”, în sensul dispoziției respective, este momentul în care documentul este introdus la instanța respectivă, chiar dacă potrivit dreptului intern introducerea documentului respectiv nu inițiază în sine procedurile imediat.

5. Recunoașterea unei hotărâri judecătorești

Recunoașterea unei hotărâri judecătorești – Art. 21

1. *Hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru se recunosc în celelalte state membre fără a fi necesar să se recurgă la vreo procedură.*
2. *În special și fără a aduce atingere alineatului (3), nu este necesară nici o procedură pentru actualizarea actelor de stare civilă ale unui stat membru pe baza unei hotărâri pronunțate în alt stat membru în materie de divorț, separare de drept sau anulare a căsătoriei care nu mai poate fi supusă nici unei căi de atac în conformitate cu dreptul respectivului stat membru.*
3. *Fără a aduce atingere secțiunii 4 din prezentul capitol, orice parte interesată poate solicita, în conformitate cu procedurile prevăzute de secțiunea 2 din prezentul capitol, pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii. Competența teritorială a instanței judecătorești indicată în lista comunicată Comisiei de fiecare stat membru în conformitate cu articolul 68 este stabilită prin dreptul intern al statului membru în care se depune cererea de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii.*
4. *În cazul în care recunoașterea unei hotărâri judecătorești se invocă întâmplător în fața unei instanțe judecătorești dintr-un stat membru, aceasta poate pronunța o hotărâre în acest sens.*

Motive de refuz al recunoașterii hotărârilor judecătorești pronunțate în materie de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătorie – Articolul 22

O hotărâre judecătorească pronunțată în materie de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei nu se recunoaște:

- (a) *în cazul în care recunoașterea contravine în mod evident ordinii publice a statului membru în care se solicită aceasta;*
- (b) *în cazul în care actul de sesizare a instanței sau un act echivalent nu a fost notificat sau comunicat în timp util pârâtului care nu s-a prezentat și astfel încât acesta să își poată pregăti apărarea, cu excepția cazului în care se constată că pârâtul a acceptat hotărârea într-un mod neechivoc;*
- (c) *în cazul în care aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată într-o acțiune între aceleași părți în statul membru în care se solicită aceasta; sau*
- (d) *în cazul în care aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată anterior într-un alt stat membru sau într-un stat terț într-o cauză între aceleași părți, din moment ce această primă hotărâre îndeplinește condițiile necesare recunoașterii sale în statul membru în care se solicită aceasta.*

Comentariu:

Recunoașterea hotărârilor de divorț, separare de drept sau de desfacere a căsătoriei pe teritoriul UE în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa trebuie să se realizeze aproape în mod automat – nu este necesară o procedură specială. Același lucru este valabil și pentru actualizarea registrelor de stare civilă dintr-un stat membru. Există doar un număr limitat de temeiuri pentru nerecunoaștere, cum ar fi: a) clauza privind ordinea publică, b) garanțiile procedurale minime, c) incompatibilitatea cu o hotărâre anterioară pronunțată în statul membru de recunoaștere și, ultimul, d) incompatibilitatea cu o hotărâre străină anterioară care este posibil de recunoscut în statul membru de recunoaștere.

Regulamentul (UE) 2016/1191 al Parlamentului european și al Consiliului privind promovarea liberei circulații a cetățenilor prin simplificarea cerințelor de prezentare a anumitor documente oficiale în Uniunea Europeană

1. Domeniul de aplicare și obiectivului Regulamentului

Regulamentul (UE) 2016/1191 al Parlamentului european și al Consiliului din 6 iulie 2016 privind promovarea liberei circulații a cetățenilor prin simplificarea cerințelor de prezentare a anumitor documente oficiale în Uniunea Europeană și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 este aplicabil începând de la data de 16 februarie 2019.

2. Domeniul de aplicare al Regulamentului

Acest Regulament se aplică documentelor oficiale eliberate de autoritățile dintr-un stat membru în conformitate cu dreptul intern al acestuia care trebuie prezentate autorităților alt stat membru și al căror scop principal constă din stabilirea uneia sau mai multora dintre următoarele elemente:

- (a) nașterea;
- (b) faptul că o persoană este în viață;
- (c) decesul;
- (d) numele;
- (e) căsătoria, inclusiv capacitatea de căsătorie și starea civilă;
- (f) divorț, separarea de drept, anularea căsătoriei;
- (g) un parteneriat înregistrat, inclusiv capacitatea de a încheia un parteneriat înregistrat și statutul de parteneriat înregistrat;
- (h) desfacerea unui parteneriat înregistrat, separarea de drept sau anularea unui parteneriat înregistrat;
- (i) filiația;
- (j) adopția;
- (k) domiciliul și/sau reședința;

(l) cetățenia;

(m) absența cazierului judiciar, cu condiția că documentele oficiale referitoare la acest lucru să fie emise pentru un cetățean al Uniunii de către autoritățile din statul membru al cărui cetățean este acesta.

Mai mult decât atât, Regulamentul se aplică și în cazul documentelor oficiale a căror prezentare poate fi solicitată cetățenilor Uniunii care își au reședința într-un stat membru fără a fi și cetățenii statului membru respectiv, în cazul în care aceștia doresc să voteze și/sau să candideze la alegerile pentru Parlamentul European sau la alegerile locale în statul lor membru de reședință.

3. Evoluția și circulația documentelor oficiale pe teritoriul UE

Regulamentul vine cu inovații în domeniul circulației documentelor oficiale pe teritoriul UE în două sensuri: a) scutirea de la obligația de legalizare sau de la formalități similare, b) elaborarea unor formulare standard multilingve.

a) Scutirea de la obligația de legalizare sau de la formalități similare

Regulamentul elimină obligația de verificare suplimentară (așa-numita supralegalizare) a documentelor, precum și verificarea pe baza unei clauze privind apostilarea în conformitate cu Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine (așa-numita Convenție de la Haga privind apostila). Documentele oficiale eliberate într-unul din statele membre UE, inclusiv (primele) copii certificate sau versiunile electronice ale acestora, vor circula în interiorul Uniunii Europene fără a fi necesară o verificare suplimentară a acestora.

Cu toate acestea, verificarea prin aplicarea apostilei nu este abrogată sau interzisă prin Regulament. La cerere, este posibilă continuarea verificării înregistrării și a altor documente. Autoritățile administrative relevante ale statelor membre vor pune la dispoziția publicului informațiile necesare cu privire la documentele publice care trebuie exceptate de la verificare.

Note: Documentele eliberate de persoane private sunt excluse de la domeniul de aplicare a Regulamentului datorită naturii juridice diferite a acestora.

b) Elaborarea de formulare-tip multilingve

Regulamentul introduce formulare-tip multilingve pentru tipurile de documente oficiale utilizate cel mai frecvent. Acestea urmăresc reducerea la minimum a cerințelor și costurilor aferente obținerii traducerii oficiale a documentelor oficiale. Formularele-tip multilingve nu se eliberează automat, ci numai la cererea unei persoane autorizate. De regulă, formularul este anexat la documentul oficial de către autoritatea care l-a emis și trebuie să poarte data eliberării, semnătura, ștampila sau sigiliul.

Scopul formularelor-tip multilingve este acela de a facilita traducerea documentelor oficiale în situații normale. Formularele conțin doar informații de bază din document. Cu privire la o serie de documente oficiale al căror conținut nu poate fi avut în vedere în mod legal în cadrul unui formular-tip multilingv, cum ar fi anumite categorii de hotărâri ale instanțelor judecătorești, traducerea integrală a documentului va fi în continuare anexată dacă cerința privind traducerea nu este eliminată din cealaltă legislație (cum ar fi hotărârile de divorț pronunțate în temeiul Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești).

În cazul documentelor de înregistrare perfectate în limbi străine care, pe lângă informațiile de bază, conțin alte secțiuni care cuprind note sau alte texte ce atestă anumite fapte care afectează procedura, va fi necesară fie anexarea unei traduceri oficiale a întregului document fie cel puțin a părții care nu este vizată de formularul multilingv.

Categoria documentelor oficiale cu privire la care se va emite formularul multilingv rămâne la latitudinea fiecărui stat membru UE. În general, acestea vor fi acele documente oficiale care au un format standardizat.

Formularul-tip multilingv poate fi utilizat doar într-un alt stat membru și trebuie depus împreună cu documentul oficial la care este anexat acesta.

În cazul în care un stat membru permite prezentarea unei copii certificate pentru conformitate a unui document oficial în locul originalului, autoritățile respectivului stat membru au obligația de a accepta o copie certificată eliberată în statul membru în care a fost emis documentul oficial.

Modelele de formulare-tip multilingve sunt prezentate în anexa la Regulamentul privind documentele oficiale. Acestea sunt formulare completate cu glosare multilingve pentru denumirea standard a rubricilor. Traducerea unui document dintr-o limbă străină prin utilizarea formularului trebuie să se realizeze în limba oficială (una dintre limbile oficiale) a/ale statului pe teritoriul căruia va fi prezentat documentul.

4. Schimbul de informații și cooperarea dintre statele membre

În situația în care autoritățile dintr-un stat membru în care este prezentat un document oficial sau o copie certificată a acestuia au suspiciuni rezonabile cu privire la autenticitatea respectivului document oficial sau a respectivei copii certificate, acestea vor comunica și se vor consulta reciproc prin intermediul Sistemului de informare al pieței interne ('IMI').

Zuzana Fišerová

La ora actuală, dna Fišerová este Director al Departamentului *Cauze Civile Internaționale* din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Cehe. Dânsa a absolvit cursurile Facultății de Drept și ale Facultății de Filosofie din cadrul Universității Caroline din Praga. Din anul 2005, dna Fišerová a ocupat mai multe funcții în cadrul Ministerului Justiției al Republicii Cehe. În ianuarie 2012, a devenit Director General responsabil cu relațiile internaționale. Din 2015, ocupă funcția de director al Departamentului *Cauze Civile Internaționale*. Dânsa este reprezentanta Cehiei în cadrul mai multor organizații și comitete (Comitetul pentru chestiuni de drept civil din cadrul Consiliul EU, Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială, Comitetul de cooperare juridică al Consiliului Europei, Consiliul director al Academiei de Drept European, conferința de la Haga de drept internațional privat, etc.). Dna Fišerová are o bogată experiență pedagogică în domeniile dreptului internațional (în special, dreptul familiei) și al cooperării judiciare transfrontaliere în materie civilă și comercială. Dna Fišerová predă cursuri pentru judecători în cadrul Academiei Judiciare a Republicii Cehia sau în cadrul Academiei Judiciare a Slovaciei. Adesea, participă și la conferințele și seminariile organizate de baroul ceh sau de Camera Notarilor a Republicii Cehia. Are experiență ca formator în cadrul Rețelei Europene de Formare Judiciară (EJTN). La urmă, dar nu cel mai puțin important, dna Zuzana Fišerová predă drept internațional în cadrul Facultății de Drept din cadrul Universității Caroline din Praga.

Tijana Kokić

Începând cu 1998, dna judecător Kokić a activat ca judecător în cadrul Tribunalului din Zagreb, în 2010 a devenit judecător pe dosare de dreptul familiei, iar ulterior a devenit coordonatoarea secției de dreptul familiei. Din 2017, dna Kokić a fost persoană de contact pentru relația Croației cu Rețeaua Judiciară Europeană pe probleme de dreptul familiei, iar în 2019 a devenit judecător de legătură pentru IHNJ (Rețeaua Internațională pentru Convenția de la Haga) Dna Tijana Kokić a absolvit cursurile Facultății de Drept din cadrul Universității de Zagreb și a acumulat o bogată experiență în programe naționale și internaționale dedicate dreptului familiei.

Institutul CEELI (www.ceeliinstitute.org)

Institutul CEELI este o organizație nonprofit, cu sediul în Praga, care este dedicată activităților de formare și educare a profesioniștilor din domeniul juridic și judiciar. În aproape 20 de ani de activitate, la cursurile CEELI dedicate unor teme diverse, de la eficiență judiciară la anchete anticorupție, de la etică judiciară la drepturile omului, au participat peste 10.000 de judecători, procurori și avocați din peste 50 de țări. CEELI a organizat programe de formare în țări ale UE, inclusiv în Europa Centrală și de Est, în foste țări sovietice, Orientul Mijlociu, Africa de Nord și sudul Asiei.

Asociația Judecătorilor din Croația

Asociația Judecătorilor din Croația (*Udruga hrvatskih sudaca* - UHS) a fost înființată în 1991 și este singura asociație a magistraților din Croația. Are 1185 membri (judecători) în 21 sucursale locale. Asociația are o serie de obiective, printre care menționăm promovarea constituționalității și legalității, ca valori juridice și etice principale, protejarea independenței sistemului judiciar, a demnității judecătorilor și a profesiei judecătorilor, promovarea intereselor profesionale a judecătorilor și formarea profesională a acestora.

Acest program a fost finanțat în cadrul
Programului „Justiție” (2014-2020)

CEELI Institute

Villa Grébovka

Havlíčkovy Sady 58

120 00 Prague

Czech Republic

www.ceeliinstitute.org

office@ceeli.eu